

CHIEA

AUTORILORU LATINI

SELECTÆ FABULÆ

EX LIBRIS METAMARPHOSEON

DE

OVIDIUS

TRADUSE IN ROMANESCE

DE

RAOUL DE PONTBRIANT

Directorulu pensunatului francesu, professore la Lyceulu Malheiu Bassarabu.

BUCURESCI

LIBRARI-EDITORI SOCECU și COMPANIA

7. CALEA MOGOȘÓEI, 7

1872.

ES. TIPOGRAFIA

Biblioteca Centrală Universitară	
IBESTI	
Cota	270596
Inventar	706273

NOTA BENE

Vorbele cu cursive trebuie să fie considerate ca ua traducțiune mai conforma cu testulu latinu.

PROPRIETATEA AUTORULUI.

CULEGEREA

METAMORFOSILORU LUI OVIDIU.

LIBER I.

CARTEA I.

Invocațiunea.

Animus fert dicere
formas mutatas
in corpora nova.
Di, adspirate meis coeptis
(nam vos mutastis et illas),
deduciteque
carmen perpetuum
ab origine prima mundi
ad mea tempora.

Inim'a mea m'împinge a spune
formele scâmbate
în corpuri noi.
Deiloru, ajutați întreprinderea mea
(căci și voi le ați scâmbatu),
și conduceți
poem'a mea necurmatu
de la prim'a origine a lum'i
pîna la timpul meu.

I. Chaosulu. Creațiunea.

Ante mare et terras,
et coelum quod tegit omnia,
unus vultus erat
in orbe toto naturæ
quem dixere Chaos,
moles rudis indigestaque;
nec quidquam
nisi pondus iners,
seminaque discordia
rerum junctarum non bene
congesta eodem.

Înainte de marea și de pământulu
înainte și de cerulu care le învelesce *tôte*,
unu singuru aspectu erà
în globulu întregu a lu natur'i,
pe care lu numără (*ómen'i*) chaosu,
massa bruta și în desordine;
nu erà nimicu
de câtu ua greutate stérpa,
și semințele nepotrivite
a le elementeloru réu adunate
grămédite în acell'și locu.

Nullus Titan
 præbebat adhuc
 lumina mundo ;
 nec Phœbe
 reparabat crescendo
 cornua nova ;
 nec tellus pendebat
 in aere circumfuso,
 librata suis ponderibus ;
 nec Amphitrite
 porrexerat brachia
 longo margine terrarum ;
 quaque fuit tellus,
 illic et pontus et aer.
 Sic tellus erat
 instabilis,
 unda innabilis,
 aer egens lucis :
 nulli sua forma manebat,
 aliudque obstabat aliis,
 quia in uno corpore
 frigida pugnabant
 calidis,
 humentia siccis,
 mollia cum duris,
 habentia pondus
 sine pondere.
 Deus et natura melior
 diremit hanc litem :
 nam abscidit terras coelo,
 et undas terris,
 et secrevit coelum liquidum
 ab aere spisso.
 Principio glomeravit terram
 in speciem magni orbis,
 ne non foret
 æqualis ab omni parte.
 Tum jussit
 freta diffundi,
 tumescereque ventis rapidis,
 et circumdare littora
 terræ ambita.

Nici Titanu (*sórele*)
 nu 'și respândeà âncă
 lumin'a pe mundulu ;
 nici Phebea
 nu 'și repară crescându
 córnelé celle noui ;
 nici pământulu nu atirná
 în aerulu respânditu împregiurulu său ;
 ținutu în ecilibru prin gréutatea sêa ;
 nici Amphitrite (*marea*)
 nu 'și întinsesse braçiele
 pe lungile mârghini a le pământului ;
 și unde fusse pământulu,
 a colo (*fusse*) și marea și aerulu.
 Estu-felu pământulu eră
 nestabilu (*mólle*),
 ap'a nenavigabila,
 aerulu lipsitu de lumina :
 la nici unu (*obiectu*) nu'i rămâneà form'a,
 și unulu se opuneà altelor,
 pentru că într'unu corpu
 celle reci se luptau
 cu celle calde,
 celle umede cu celle uscate,
 celle moi cu celle tari,
 celle grelle (*prin greutate*)
 cu celle ușuri (*fără greutate*).
 Unu Deu și natur'a mai buna
 oprì acésta lupta :
 căci despărți pământulu de cerulu,
 și apele de pământulu,
 și deossebì cerulu (*aerulu*) limpede
 de aerulu îndesatu.
 Mai ântâiu rotunđi pământulu
 în form'a unui mare globu,
 de frica ca să nu fia
 egalu în tóte părțile.
 Atunci ordonă
 ca mările să se respândesca,
 și să se înfle prin vânturile răpeđi,
 și să încongióre têrmurile
 pământului încongiuratu.

Addidit et fontes
et stagna immensa
lacusque
cinxitque
flumina declivia
ripis obliquis,
quæ, diversa locis,
sorbentur partim
ab ipsa,
perveniunt partim in mare,
receptaque campo
aquæ liberioris,
pulsant littora pro ripis,
Jussit et campos extendi,
valles subsidere,
silvas tegi fronde,
montes lapidosos surgere.

Adause și isvórele
și heleștaele nemărginite
și lacurile
și încongiură
riurile răpeși
cu maluri sinuoșe,
care, în diferite locuri,
sunt absorbite ua parte (*uncle*)
de ellu însu-și (*pământu*),
alt'a parte (*celle-l-alte*) ajungu în marea,
și primite în câmpulu
unei ape mai libere,
lovescu tîrmuri în locu de maluri,
Ordonă și că campurile să se întinđa,
ca văile să se scobóra,
ca pădurile să se acopera cu frunđe,
ca munți pîtroși să s'inalțe.

II. Creațiunea omului.

Vix disseperat
omnia (~~Ma~~)*ea*
limitibus certis,
quum sidera,
quæ latuere diu
sub illa massa,
coeperunt effervescere
toto coelo.
Neu ulla regio foret
orba animantibus suis,
astra formæque deorum
tenent solum coeleste;
undæ cesserunt habitandæ
piscibus nitidis;
terra cepit ferras,
aer agitabilis volucres.
Animal sanctius his,
capaciusque
mentis altæ,
et quod posset dominari
in cetera
deerat adhuc:

Abé despărțisse
tóte locurile éstu-felu
prin limite determinate,
că stellele
care se ascuseră multu timpu
subtu acésta massa,
incepură a străluci
pe totu cerulu.
Și ca nici ua regiune să nu fia
lipsita de ființele sélle,
stellele și formele Țeiloru
occupa bol'ta cerésca;
undele căđură ca locuința
a'pesciloru lucioși;
pământulu priimi pe ferele,
aerulu miscătoriu pe pässerile—
Ua ființa mai santa de cătu acesteă,
și mai capabila
de ua minte înalta,
și care ar puté să domnésca
pe celle-l-alte
lipseă anca:

homo natus est ;
 sive ille opifex rerum,
 origo mundi melioris,
 fecit hunc semine divino ;
 sive tellus recens,
 seductaque nuper
 ab æthere alto,
 retinebat semina
 coeli cognati.
 Quam mixtam
 undis fluvialibus
 satus Japeto
 finxit in effigiem
 deorum
 moderantum cuncta ;
 quumque cetera animalia
 prona spectent terram,
 de lit homini
 os sublime
 jussitque tueri coelum,
 et tollere ad sidera
 vultus erectos.
 Sic tellus,
 quæ fuerat modo
 rudis et sine imagine,
 induit conversa
 figuras ignotas hominum.

omulu născu ;
 sau că acestu lucrătoru a lu lucruriloru,
 autoru a lu unei lumi mai bune,
 lu făcu cu ua sēmința divina ;
 sau că pământulu nouu,
 ș despărțitu de curēndu
 de aerulu înaltu,
 r ținea sēmințele
 cerului cu care fusesse unitu.
 Acestu pământu amestecatu
 cu undele fluviale
 născutulu lui Japetu
 lu lucră dupa chipulu
 d' iloru
 care domnesce pe tôte ;
 si în vreme ce celle-l-alte ființe
 plecate privescu pământu,
 dede omului
 unu obrasu înaltu
 și 'i ordonă a privi cerulu,
 și a 'și îndreptă cētra stellele
 privirile ridicate.
 Estu-felu pământulu
 care fusesse odinióra
 brutu și fără forma,
 luă transformându-se
 chipulu necunoscutu a lu ómeniloru.

III. Celle patru evuri.

Ætas aurea
 sata est prima,
 quæ, nullo vindice,
 colebat fidem rectumque
 sua sponte,
 sine lege.
 Pœna metusque aberant ;
 nec verba minacia
 legebantur aere fixo ;
 nec turba supplex timebat
 ora sui judicis ;
 sed erant tuti

Evulu de auru
 fu creatu atâtăia, *fără nici un*
 care, ea ~~ca~~ nici unu judecătoru,
 cultivă bun'a credința și dreptatea
 din buna voința,
 fără lege.
 Pedéps'a și temerea lipseau ;
 nici vorbe amenințătorie
 nu se citeau pe bronzulu atârnatu ;
 nici plebea rugătoriu nu se temeă
 de obrasulu judecătorului său ;
 dera (*ómen'i*) erau liniștiți (*siguri*)

VINDICE

sine judice.
 Pinus descenderat nondum
 in undas liquidas,
 cæsa suis montibus,
 ut viseret
 orbem peregrinum ;
 mortalesque norant
 nulla littora, præter sua.
 Fossæ præcipites
 nondum cingebant oppida ;
 non galeæ erant, non ensis :
 gentes securæ,
 peragebant mollia otia
 sine usu militis.
 Quoque Tellus ipsa
 immunis,
 intactaque rastro,
 nec saucia ullis vomeribus,
 debat omnia per se ;
 contentique cibis
 creatis, nullo cogente,
 legebant fetus arbuteos,
 fragaque montana,
 cornaque,
 et mora hærenti
 in duris rebetis,
 et glandes quæ deciderant
 arbore patula Jovis.
 Ver erat æternum,
 Zephyrique placidi
 mulcebant auris tepentibus
 flores natos sine semine.
 Etiam mox tellus
 messes ferebat inarata ;
 et ager non renovatus
 canebat aristis gravidis.
 Jam flumina lactis,
 jam flumina nectaris ibant,
 mellaque flava
 stilabant ilice viridi.
 Postquam, Saturno misso
 in Tartara tenebrosa,

făra judecătoru.
 Bradulu nu se scoborisse ăncă
 în undele licide,
 tăietu pe munți și
 ca să visitese
 ua țera străina ;
 și muritor și nu cunosceau
 alte tăruri, de câtu a le loru.
 Șanțurile ripose
 ăncă nu incongiurau orașele ;
 chiverele nu erau, nici spadele :
 națiunile scutite de necasuri
 gustau dulcelele păci
 fără întrebuițarea soldatului.
 Și pământulu însu și
 scutitu de tribut, și
 neatinsu de sap'a,
 și rănit de nici unu plugu,
 da tôte prin sine însu și ;
 și (omen și) mulțumiți de alimentele
 crescute, fără nici ua sila,
 culegeau fructele arbutului,
 și fragile de munți,
 și cornurile,
 și murile atârinate
 de mărăcinile tari,
 și ghindele care căduseră
 de arburele cellu largu a lu lui Joue.
 Primăver'a eră eterna,
 și zefir și dulci
 mângăiau cu resuflarea loru căldicica
 florile crescute fără sēmînța.
 Și dupa pușinu pământulu
 nearatu purtă secerișuri
 și câmpulu nereînnoitu
 albeă subt spicele grele.
 Pe urma riuri de lapte,
 pe urma riuri de nectaru curgeau,
 și mērea aurita
 pică din iricele verși.
 Dapa ce, Saturnu aruncatu
 în Tartarulu tenebrosu,

mundus erat sub Jove,
proles argentea subiit,
deterior auro,
pretiosior aere fulvo.

Jupiter contraxit
tempore antiqui veris,
exegitque annum
quattuor spatiis,
per hiemes, æstusque,
et autumnos inæquales
et breve ver.

Tum primum aer canduit
ustus fervoribus siccis,
et glacies adstricta ventis
pendit.

Tum primum
subiere domus;
antra fuerunt domus,
et frutices densi,
et virgæ junctæ cortice.

Tum primum
semina Cerealia
obruta sunt longis sulcis,
juvencique gemuere
pressi jugo.

Proles ahenea successit
tertia post illas,
sævior ingeniis,
et promptior ad arma horrida;
non scelerata tamen.

Ultima fuit de ferro duro.

Protinus omne nefas
irrupit in ævum
venæ pejoris;
pudor, verumque, fidesque,
fugere;

in locum quorum subiere
fraudesque dolique,
insidiæque, et vis,
et amor sceleratus habendi.

Navita dabat vela ventis,
nec noverat adhuc bene illos,

lumea fu subt Joue,
evulu de argintu succesì,
mai prostu de câtu d'auru,
mai prețiosu de câtu aram'a gălbia.

Joue scurtă
timpulu ver'i cell'i antici,
și împărți (*mëssurã*) anulu
in patru epoci,
iérn'a, și vér'a,
și tómn'a variabila
și scurt'a primăvéra.

Atunci pentru întâi'a óre aerulu se aprinse
inflăcăratu de arșițele uscătórie,
și ghiéț'a strinsa de vënturi
atîrnă.

Atunci pentru întâi'a óre
ei (*ómen'i*) intrară în locuințe;
caverne fură cassele loru,
și ramuri dese,
și nueli împletite cu scórta.

Atunci pentru întâi'a óre
semințele Cerer'i
fură ascunse în brasdele celle lungi,
și tăure'i gemură
osteniți subt jugulu.

Evulu de arama succesì
a lu treileã dupa acesteã,
mai violinte prin caracterulu sêu,
și mai iute la arme spăimântătórie;
însa necriminalale.

Ultimulu fu de feru tare.

Indata tóte crimele
eșiră din evulu acest'a
de ua vîna mai réa;
pudórea, adevérulu, și bun'a credința,
fugiră;

în loculu căror'a veniră
și fraudea, și vicleniile,
și cursele, și violința,
și amorulu criminalu d'a posedã.

Marinarulu da vënturiloru pânđeale,
și nu le cunosceã âncã bine,

carinæque,
 quæ steterant diu
 in montibus altis,
 insultavere fluctibus ignotis;
 mentorque cautus
 signavit limite longo
 humum communem prius
 ceu lumina solis et auras.
 Et humus dives
 non poscebatur tantum
 segetes alimentaue debita;
 sed itum est
 in viscera terræ;
 opesque quas reconciderat,
 admoveratque
 umbris Stygiis,
 irritamenta malorum,
 effodiuntur.
 Jamque ferrum nocens,
 aurumque nocentius ferro
 prodierant;
 prodit bellum,
 quod pugnat utroque,
 concutit manu sanguinea
 arma crepitantia.
 Vivitur ex raptu;
 hospes non tutus
 ab hospite,
 non socer a genero;
 quoquo gratia fratrum
 est rara.
 Vir imminet exitio
 conjugis,
 illa mariti;
 novercæ terribiles
 miscent aconita lurida;
 filius ingurit
 ante diem
 in annos patrios;
 pietas victa jacet;
 et virgo Astræa
 ultima coelestium, reliquit

și carenele (*năvile*).
 care stătuseră multu timpu
 pe munți cei înalți,
 săriră pe valurile necunoscute;
 și măsătorulu sficiosu
 însemnă printr'ua lunga despărțire
 pământulu comunu mai înainte
 ca lumin'a sórelui și aerulu.
 Și pământulu avutu
 nu eră cerutu numai
 pentru secerișurile și alimentele necesare;
 dera merseră
 în fundulu pământulu;
 și avuțiile care le ascunsese,
 și le apropiasse
 de umbrele stycelui,
 ațifătorulu relleloru,
 fu desgropatu.
 Și dejă ferulu vătămătoriu,
 și aurulu mai vătămătoriu de câtu ferulu,
 apăruseră;
 apare resbelulu
 care se lupta cu unulu și cu altulu,
 și agita într'ua mâna sângerósa
 arme resunătorie.
 Trăescu (*ómen'i*) din furtișagu;
 óspele nu este siguru
 de gazd'a séa,
 socrulu de ginerele séu;
 și unirea frațiloru
 este rara.
 Bărbatulu pândesce mórtea
 nevستی,
 éa ace'a bărbatulu séu;
 vitrigile terribile
 amestecu otrăvile celle negre;
 fiulu cercetésa
 înainte de vreme
 în an'i tatălui séu;
 pietatea învinsa ăce;
 și virginea Astrea (*dreptatea*)
 ultim'a deitătorulu Cerului, a părăssitu

terras mandentes cæde.
Neve æther arduus foret
securior terris,
ferunt Gigantas
affectasse regnum coeleste,
struxisseque ad sidera alta
montes congestos.
Tum Pater omnipotens
perfregit Olympum
fulmine misso,
et excussit Pelion
Ossæ subjecto.
Quum corpora dira jacerent,
obruta
sua mole,
ferunt terram immaduisse,
perfusam sanguine multo
natorum,
animasseque
cruorem calidum;
et ne nulla monumenta
suae stirpis
manerent,
vertisse in faciem hominum.
Sed et illa propago
contemptrix Superum,
avidissimaque cædis sævæ,
fuit et violenta :
scires
natos e sanguine.

pământulu minjitu de sânge.
Și ca aerulu cellu înaltu să nu fia
mai lenistitu de câtu pământulu,
se dice ca uriaș'i
aspirară la domni'a cerului,
și ridicară la stellele celle înalte
munți grămădiți.
Atunci tatălu cellu totu-putinte
sfărămă Olympulu
cu trăsnetulu asvêrlitu
și scóse pe Pelione
de la Ossa pusu de desubt.
Cum aceste corpuri grosave ȕaceau,
sdrobite
subt grêutatea loru,
se dice că pământulu fu innecatu,
udatu de sângele abundantu
a lu copiiloru sêi,
și însufleți
acestu sânge caldu ;
și ca nici ua urma
a nêmului sêu
să rêmâia,
lu prefăcu în forma de ómeni.
Dêra și acestu nêmu
desprețitorulu ȕeiloru,
și pré-setosu de macelu crudu,
fu și violintu :
să scii
că (acesti ómeni) erau născuți din sânge.

IV. Aduarea ȕeiloru ; cuvîntulu lui Joue.

ut pater saturnius
vidit quæ,
summa arce,
ingemit ;
et referens convivia foeda
mensæ Lycaoniæ,
nondum vulgata
facto recenti,
concipit animo

indata ce tatălu, fiulu lui Saturnu,
vêdù aceste lucruri,
din locuința sêa cêa înalta,
gemù ;
și aducêndu'și a minte mâncările oribile
a le mess'i lui Lycaone,
nu ânce cunoscute
fapt'a fiindu noua,
strînse în inim'a sêa

iras ingentes et dignas Jove,
vocatque concilium:
nulla mora
tenuit vocatos.
Est via sublimis
manifesta coelo sereno;
habet nomen lactea,
notabilis candore ipso.
Iter est Superis
hac ad tecta
magni tonantis
domumque regalem;
dextra lævaque
atria deorum nobilium
celebrantur
valvis apertis.
Plebs habitat diversa locis;

mânii mari și demne de Jove,
și convoca adunare:
nici ua întârziere
nu opri pe cei chemați.
Este ua calle în aeru
visibila cu cerulu seninu;
se numesce (*are nume de*) laptata,
însemnata prin albé'ta însa-și.
Acésta calle conduce pe Ței de sussu
d'a collo la locuințele
celui mare tunătoru
și la palatulu regalú;
în drépta și în stânga
galeriile Țeiloru celloru nobili
suntu frecentate
ușiile deschise fiindu.
Poporulu (*Ței inferiori*) locuesce în di-
verse locuri;

coelicolæ potentes clarique
posuere suos penates
a fronte.
Hic est locus quem,
și audacia detur verbis,
haud timeam dixisse
palatia magni coeli.
Ergo ubi Superi
sedere recessu
marmoreo,
ipse celsior loco,
innixusque sceptro eburno,
concussit terque quaterque
cæsariem terrificam capitis,
cum qua movit
terram, mare, sidera.
Inde solvit
modis talibus
ora indignantia:
Ego non fui
magis anxius
pro regno mundi
illa tempestate, qua

locuitor'i putinți și vestiți a-i cerului
'și au pusu pe penați
înainte.
Acestu locu este acell'a care,
déca îndrăsnél'a se dá vorbeloru melle,
nu me temu a lu numi
palatulu marelui Olympu.
Așé déra îndata ce Țe'i
se aședară într'ua sala retrasa
de marmura,
ellu însu-și (*Jove*) mai înaltu prin locu,
și răsématu pe sceptrulu său de fildeșu,
sgudu și de trei și de patru ori
pêrulu spăimântătoriu a lu capului său,
cu care cutremură
pământulu, marea, stellele.
Pe urma 'și deschise
éstu-felu
gur'a îndemnata:
Eu n'amu fostu
mai nelenistitu
pentru imperiulu lum'i
în acestu timpu, în care

quisque Anguipedum
parabant injicere
coelo captivo
centum brachia.

Nam, quanquam hostis
erat ferus,
tamen illud bellum
pendebat
ab uno corpore
et ex uno origine.
Nunc genus mortale
perdendum mihi,
qua Nereus circumsonat
orbem totum.
Juro per flumina infera,
labentia sub terra
luco Stygio,
cuncta tentata prius;
sed vulnus immedicabile
recidendum ense,
ne pars sincera
trahatur.

Œmidei sunt mihi,
numina rustica sunt,
Nymphæ, Faunique,
Satyrique,
et Sylvani monticolæ.
Quoniam
nondum dignamur quos
honore coeli,
sinamus certe habitare
terras quas dedimus.
An creditis, o Superi,
illos fore satis tutos,
quum Lycaon
notus feritate
struxerit insidias mihi,
qui habeoque, fulmen,
regoque
qui vos.
Omnes confremuere,
deposcuntque

fi-a-care din sêrpiped'i
se preparà a aruncà
pe cerulu captivu
insuşitele loru braçie.
Căci, cu tôte că inemiculu
erà sêlbaticu,
ânsa acestu resbelu
depindeà
de unu singuru corpu (*ua naţiune*)
şi de ua singura origine.
Acum geniulu omenescu
trebue să péra prin mine,
a colo unde Nereu rêsuna impregiurulu
universului întregu.
Juru prin riurile inferne,
curgêndu subt pâmêntu
în dumbrav'a sacra a' Stycelui,
tôte au fostu încercate mai înainte;
déra ran'a nevindicabila
o trebue tăiéta cu sabia,
ca partea sănêtósa
să nu fia trasa (*la rêu*).
Semide'i suntu a-i mei,
a le melle suntu divinităţile câmpenesci,
Nymphete, şi Faun'i,
şi Satyr'i,
şi Sylvan'i munţicoli.
Pentru-că
nu judecâmu pe acestià demni
de onórea cerului,
să 'i lăssâmu cellu puçinu să locuésca
pe locurile care li amu datu.
Credeţi óre, Deiloru,
că ei voru fi destullu de apêraţi,
cându Lycaone
cunoscutu prin cruđimea séa
mi'a întinsu curse mie,
care şi am trêsnetul, u
şi lu dirigu,
(*mie*) care vê am pe voi.
Toţi se infiorară,
şi reclamau

studiis ardentibus
ausum talia.
Sic, quum manus impia
sæviti exstingere
nomen Romanum
sanguine Cæsareo,
genus humanum
attonitum est
terrore subito
ruinæ tantæ,
orbisque totus perhorruit.
Nec pietas tuorum, Auguste,
fuit minus grata tibi,
quam illa
Jovi.
Postquam qui compressit
voce manūque
murmura,
cuncti tenere silentia.

cu mare ardóre
pe acestu îndrãsneþu.
Asemeneã, cându ua trupa impiósa
încérca în furórea séa sã stinga
numele Romauu
în sângele lui Césare,
genulu omenescu
fu spãimântatu
prin terórea fára veste
a'unei căderi aşé mare,
þi universulu întregu se îngrosí.
Nici pietatea celloru tãi, Auguste,
nu 'þi fu mai puçinu plăcuta,
de câtu aee'a
cëtra Joue.
Dupa ce acést'a opri
cu vocea þi cu mân'a séa
murmurele,
toþi tăcurã.

V. Crim'a lui Lycaone.

Ut substitit clamor,
pressus gravitate
regentis,
Jupiter rumpit iterum
silentia hoc sermone:
quidem ille solvit poenas
(dimittite hanc curam),
tamen docebo
quod admissum,
quæ sit vindicta.
Infamia temporis
contigerat nostras aures;
cupiens quam falsam,
delabor Olympo summo,
et deus lustro terras
sub imagine humana.
Mora est longa
enumerare quantum noxæ
reperitum sit ubique:
infamia ipsa
fuit minor vero.

îndata ce încetã sgomotulu
opritu prin autoritatea
domnitorului,
Joue întrerupse din nouu
tăcerea cu acestu discursu:
în adevëru acell'a a fostu pedepsitu
(goniþi acésta grija),
cu tóte aceste (*vě*) voui spune
ce crima fu comisu,
ce pedépsa fu.
Réu'a renumire a 'acestui timpu
ajunsesse la urechiile nóstre;
dorindu éa neadevërata,
me scoboru din Olympu cellu înaltu,
þi ca ðeu străbatu pãmëntulu
subt ua forma omenésca.
Este lungu (*zãbar'a e lunga*)
a enumerã câte pécate
se aflarã în tóte părþile:
réu'a renumire însa-þi
fu mai mica de câtu adevërule.

Transieram Mænala,
 horrenda latebris ferarum,
 et pineta Lycæi gelidi
 cum Cyllene;
 hinc ingredior sedes
 et tecta inhospita
 tyranni Arcados,
 quum crepuscula sera
 traherent noctem.
 Dedi signa
 deum venisse ;
 vulgusque cooperat precari.
 Primo Lycaon irridet
 vota pia ;
 mox ait : experiar
 discrimine aperto
 hic sit deus
 an mortalis :
 et verum non erit dubitabile.
 Parat perdere nocte
 morte necopina
 me gravem somno :
 hæc experientia veri
 placet illi.
 Nec contentus eo,
 resolvit mucrone
 jugulum unius obsidis
 missi de gente Molossa ;
 atque ita mollit partim
 aquis ferventibus
 ætus seminices,
 torruit partim
 igni subjecto.
 Simul imposuit quos mensis,
 ego everti tecta
 flamma vindice
 in dominum
 Penatesque dignos.
 Ille territus fugit,
 nactusque silentia ruris,
 exululat,
 conaturque frustra loqui :

trecussem Menela,
 grosava prin visuinile féreloru,
 și bradetele Lyceului inghietatu
 cu Cyllenu ;
 d'a collo intru în locuințele
 și subt acoperișele nepriimitorie
 a le tiranului Arcadiénu,
 cându crepuscululu târdivu
 trăgeà (*după ellu*) nóptea.
 Dedui semne
 că unu ȕeu a venitu ;
 și poporulu începeà a se rugà.
 Antâiu Lycaone ride
 de urările pióse ;
 pe urma ȕice : voiú cercetà
 pr'intr'ua dovéda învederata
 (*déca*) acest'a este ȕeu
 séu muritoriu :
 și adevérulu nu va fi îndouiosu.
 Ellu se prepara a me perde nóptea,
 pr'intr'ua mórte neprevéđuta
 pe mine apéssatu de somnu :
 acésta cercetare a'adevérului
 'i place.
 Nemulțumitu de acést'a,
 deschide cu vîrfulu unei spade
 ȕitulu unui óspe
 trămisu de națiunea Molossiloru ;
 și pe urma (*asé*) móia de ua parte
 în apa ferbinte
 membrele lui semimórte,
 le frige din alta parte
 cu focu pusu de desubt.
 Totu d'ua data cându le puse pe méssa,
 eu resturnai acoperișulu
 cu ua flacăra resbunătória
 pe stăpânulu
 și pe Penați demni de d'ínsulu.
 Ellu spaimântatu fugi,
 și găsindu tăcerea câmpiloru,
 scóte urlete,
 și se silește în zădaru a vorbi :

os colligit rabiem
 ab ipso,
 vertiturque in pecudes
 cupidine cædis solitæ,
 et nunc quoque
 gaudet sanguine.
 Vestes abeunt in villos,
 lacerti in crura;
 fit lupus,
 et servat vestigia
 veteris formæ.
 Canities est eadem,
 eadem violentia vultu;
 oculi lucent idem;
 imago ferocitatis eadem.
 Una domus occidit;
 sed non una domus
 fuit digna perire:
 fera Erynnis regnat
 qua terra patet:
 putes
 jurasse in facinus.
 Omnes dent ocium
 poenas quas meruere pati.
~~sententia stat sic~~
 Pars probant voce
 dicta Jovis,
 adjiciuntque stimulos
 furenti;
 alii implent partes
 assensibus.
 Jactura generis humani
 est tamen dolori omnibus;
 et rogant
 quæ forma sit futura
 terræ orbæ mortalibus,
 quis sit laturus tura
 in aras;
 paretne tradere feris
 terras populandas.
 Rex Superum vetat
 quærentes talia

gur'a seá se strimba de mânia
 de sil'a însa-și,
 și se resbuna pe turmele
 din gustulu-macelului obicînuitu,
 și acum ânca
 se bucura de sânge.
 Hainele sêlle se scâmba în përu,
 braçiele în piciorë;
 devine lupu,
 și păstrésa semnele
 vechi'i sêlle forme.
 Albet'a lui este ace'a-și,
 ace'a-și asprime pe obrasu;
 ochi'i lucescu ca mai înainte;
 aerulu sêu sêlbaticu este acell'a-și.
 Ua singura cassa a peritu;
 déra nu ua singura cassa
 a fostu demna d'a perî:
 sêlbatic'a Erynna domnesce
 unde pământulu s'întinde:
 ai crede că (ómeni)
 s'au devotatu crim'i.
 Că toți suferu mai iute
 pedepsele care au meritatu să le sufere,
 sentinț'a méa este éstu-felu.
 Ua parte (un'i) apróba cu voce
 vorbele lui Joue,
 și adăugu ațîțări
 celui furiosu;
 alți 'și împlinescu rol'a
 prin priimirile loru tăcute.
 Perderea genului umanu
 este însa durerósa tutuloru;
 și întréba
 ce forma va fi
 pământului lipsitu de muritorii,
 cine va aduce tēmëiu
 pe altarele;
 déca se prepara a predà féreloru
 câmpurile pustiite.
 Regele Deiloru opresce
 pe aceiã cerëndu assemenea lucruri

trepidare
enim cetera
fore curæ sibi,
promittitque sobolem
origine mira
dissimilem populo priori.
Jamque erat
sparsurus fulmine
in terras totas ;
sed timuit
ne forte æther sacer
conciperet flammas
ab tot ignibus,
axisque longus ardesceret.
Reminiscitur
esse quoque in fatis
affore tempus
quo mare, quo tellus,
regiaque coeli correpta
ardeat,
et moles operosa mundi
laboret.
Tela fabricata
manibus Cyclopum
reponuntur ;
poena diversa placet,
perdere sub undis
genus mortale,
et demittere nimbos
ex omni coelo.

Claudit protinus
Aquilonem
in antris æoliis,
et flamina quæcumque
fugant nubes inductas
emittitque Notum.
Notus evolat alis madidis,
tectus vultum terribilem
caligine picea.

a avé grija
câci celle-l-alte
voru fi tréb'a lui,
și promite unu nému
de origine minunata
deossebitu de poporulu ântâiu.
Și dejà erà
să asvîrla trësnetulu
pe totu pămëntulu ;
déra se temù
ca din întimplare aerulu sacru
să se înflăcărese
prin atâte focuri,
și ca aerulu să se aprinđa în întinderea séa.
Se aduce a minte
că este și în destinulu
că va veni unu timpu
în care marea, în care pămëntulu,
și pälätulu cerului strînsu (în flacări)
va arde,
și că mass'a muncita a lum'i
va peri.
Săgețile fabricate
de mânil Cyclopiloru
suntu depuse ;
ua alta pedépsa 'i place,
a perde subt apele
genulu muritoriu,
și a tramite ploile
din cerulu întregu.

VI. Diluviulu.

Ellu închide îndata
pe Acilone (*crivëtulu*)
în cavernele lui Eölu,
și tôte vënturile care
gonescu norurile grămédite
și dă drumu Austrului.
Austrulu sbóra pe aripile sélle celle umedi,
acoperite despre obrasulu séu teribila
cu ua ceta négra ca păcura.

Barba gravis nimbis;
 unda fluit capillis canis;
 nebulae sedent fronte;
 pennaeque sinusque norant.
 Utque pressit manu lata
 nubila pendentia,
 fragor fit,
 et nimbi densi
 funduntur ab aethere.
 Iris, nuntia Junonis,
 induta colores varios,
 concipit aquas
 affertque alimenta nubibus.
 Segetes sternuntur,
 et vota deplorata coloni
 jacent,
 laborque longi anni
 perit irritus.
 Nec ira Jovis contenta
 caelo suo;
 sed frater caeruleus
 juvat illum
 undis auxiliaribus.
 Hic convocat amnes;
 qui postquam intraverunt
 fecta sui tyranni:
 non est utendum ait,
 longo hortamine:
 effundite vestras vires;
 est opus sic;
 aperite domos,
 ac mole remota,
 immittite totas habenas
 vestris fluminibus.
 Jusserat: hi redeunt,
 ac relaxant ora fontibus,
 et voluntur in aequora
 cursu defrenato.
 Ipse percussit terram
 suo tridente;
 at illa intremuit;
 patefecitque motu

Barb'a lui este încărcata cu noruri;
 apă curge din părul său cănunt;
 norurile șede pe fruntea sa;
 și ăripile și sinul său pica.
 Și îndată ce a strinsu în mână sa cea lungă
 norurile atârinate,
 se face unu mare șgomotu,
 și ploile cele dese
 suntu tornate din înălțimea cerului.
 Iride, vestitorea Junon'i,
 îmbrăcata cu culori variate,
 sugă apele
 și aduce alimente norurilor.
 Secerișurile suntu doborite,
 și speranțele ruinate a le plugarului
 ădăce,
 și munc'a unui anu lungu
 pere nefolositoria.
 Nici mâni'a lui Joue nu e mărginită
 în cerul său;
 dera fratele său Neptunu
 l'ajută
 cu apele selle auxiliare.
 Acest'a convoca riurile;
 care după ce intraseră
 în locuințele tyranului lor:
 nu trebuie ca să întrebuintămu, ădisse ellu,
 vorbe multe:
 respăndeți tôte puterile vóstre;
 trebuie să fia așa;
 să deschideți locuințele vóstre,
 și stavil'a depărtata,
 dați drumu la tôte frânele
 talasuriloru vóstre.
 Poruncisse: acestiă s'întorcu,
 și deschidu gur'a isvórelor,
 și se restogolescu în marea
 cu ua răpediciune desfrênata.
 Ellu însu-și lovî pământulu
 cu tridentele său;
 dera acest'a cutremură;
 și deschise pr'într'acesta miscare

sinus aquarum.	sînulu apelorü.
Flumina exspatiata	Rîurile vërsate
ruunt per campos apertos,	se precipita pe câmpurile deschise,
rapiuntque arbusta	și răpescu arbur'i
simul cum satis,	împreuna cu sëmînaturile,
pecudesque, virosque,	și turmele, și bărbaț'i,
tectaque, penetraliaque	și cassele, și sanctuarele
cum suis sacris.	cu a le loru sacre.
Si qua domus mansit,	Déca vre ua cassa a rëmasu,
potuitque resistere,	și a pututu să resiste,
indejecta malo tanto,	neresturnata cu unu rëu așé mare,
tamen unda altior	ânsa ap'a mai înalta
tegit culmen hujus,	acopere culmele ei,
turresque latent	și turnurile suntü ascunse
pressæ sub gurgite.	apëssate subt abyssulu.
Jamque mare et tellus	Și dejâ marea și pämëntulu
habebant nullum discrimen :	n'aveau vici ua deossebire :
omnia erant pontus;	tôte erau mare (<i>ape</i>) :
quoque littora	assemeneà țërmurile
deerant ponto.	lipseau măr'i.
Hic occupat montem,	Acest'a occupa una munte,
alter sedet	unu altu șéde
cymba adunca,	într'ua între arcuita,
et ducit remos	și mânuesce lopețile
illic ubi ararat nuper;	a collo unde arasse adinióre ;
ille navigat	acell'a naviga (<i>plutesce</i>)
supra segetes	assupr'a secerișuriloru
aut culmina villæ mersæ;	séu a'acoperișuriloru unei moșii înecate;
hic deprendit piscem	acést'a prinde unu pescé
in summo ulmo.	în virfulu unui ulmu.
Ancora, si fors tulit,	Ancor'a, déca sortea a permis'o,
figitur in prato viridi;	este înfiptu într'ua livede verde ;
aut carenæ curvæ	séu carenele arcuite
terunt vineta subjecta ;	sdrobescu vinetele de desubt;
et phocæ deformes	și phocile scârbóse
ponunt nunc sua corpora	și punu acumu trupurile
ibi qua modo	a colo unde adinióre
capellæ graciles	caprele celle slabe
carpsere gramen.	mâncau erb'a.
Nereides mirantur sub aqua	Nereidele admira subt apa
lucos, urbesque,	dumbrăvile sacre, și orașele,
domosque ;	și cassele ;

delphinesque tenent silvas,
et incursant remis altis,
pulsantque robora agitata.
Lupus nat inter oves;
unda vehit leones fulvos,
unda vehit tigres;
nec vires fulminis
prosunt apro,
nec crura velocia
cervo ablato;
volucrisque vaga
decidit in mare,
alis lassatis,
terris, ubi detur sidere,
quæsitis diu.
Immensa licentia ponti
obruerat tumulos,
fluctusque novi pulsabant
cacumina montana.
Maxima pars
rapitur unda;
longa jejunia
domant victu inopi
illos quibus unda
pepercit.

și delfin'i ocupa pădurile,
și alérge pe ramurile celle înalte,
și lovescu stejari'i sguđuiți.
Lupulu înnóta între ouile;
ap'a pórtá pe le'i galbeni,
ap'a pórtá petigr'i;
nici puterile trăsnetului
nu ajută pe mistrețulu
nici piciórele sélle celle iuți
(*n'ajută*) pe cerbulu ridicatu (*de apa*);
și passerea rătăcita
cade în marea,
aripile sélle lăssate (*ostenite*),
pământulu, unde va puté să șeđa
(*findu*) căutatu multu timpa.
Nemărginitele vėrsări a le măr'i
acoperissera înălțimile,
și talasurile necunoscute băteau
vėrfurile munților.
Cea mai mare parte (*a'ómeniloru*)
este răpita de ap'a;
ua lipsa de mâncare prelungita dobóre
pr'intr'unu nutrimentu neindestulătoriu
pe acciá care ap'a
i cruță.

VII. Deucalione și Pyrrha; lumea dupa deluviulu.

Phocis separat Aonios
ab arvis Actæis,
terra ferax dum fuit terra,
sed in illo tempore
pars maris,
et latus campus
aquarum subitarum.
Ibi mons arduus,
Parnassus nomine,
petit astra duobus verticibus
superatque nubes cacumine.
Ubi Deucalion
vectus parva rate,

Phocid'a separa pe Aonien'i
de câmpurile Acteiene (*a le lui Eta*),
pământu roditoriu, pe cându fu pământu,
déra în acestu timpu
parte a'măr'i,
și câmpu întinsu
a lu apelor (*venite*) fără veste.
A colo unu munte înaltu,
a nume Parnassu,
atinge stellele cu a le sélle doué vėrfuri
și întrece norurile cu cim'a sėa.
Indata ce Deucalione,
purtatu într'ua lintra mica,

adhæsit hic
(nam æquor texerat cetera)
cum consorte tori,
adorant nymphas Corycidas
et numina montis,
Themisque fatidicam,
quæ tenebat tunc oracla.
Quisquam vir
non fuit melior illo,
nec amantior æqui,
aut ulla reverentior deorum
illa.
Jupiter, ut videt
orbem stagnare
paludibus liquidis,
et unum superesse
de tot millibus modo,
et videt unam superesse
de tot millibus modo,
ambo innocuos,
ambo cultores numinis,
disjecit nubila ;
nimbisque remotis
aquilone,
ostendit et terras cœlo
et æthera terris.
Nec ira maris manet,
rectorque pelagi,
telo tricuspile posito,
mulcet aquas,
vocatque
Tritona cæruleum
exstantem supra profundum,
atque tectum humeros
murice innato ;
jubetque inspirare
conchæ sonanti,
revocareque jam
fluctus et flumina
signo dato.
Cava buccina tortilis,
quæ crescit in latum

se oprî a colo
(cãci marea acoperisse celle-l-alte locuri)
cu soçi'a sêa de patu,
ei adorésa pe nymfele Coryci'i
și divinitãțile muntelui,
și pe Themide prevestitóri'a datinului,
care da atunci oracle.
Nici unu bărbatu
nu fu mai bunu de câtu acest'a,
nici unu mai iubitoriu de dreptate,
sêu nici una mai respectuósa către de'i
de câtu acést'a.
Joue, îndata ce vede
cã universulu este cufundatu
subt bãlțile licîdi,
și cã unu singuru omu rêmâne
din atâtea mii adinióre,
și vede ca ua singura femeia rêmâne
din atâtea mii adinióre,
amëndoui innocinți,
amëndoui iubitorii a-i divinitãți,
respândi norurile ;
și ploile depãrtate (*fiindu*)
de aquilone (*crivëtulu*),
ellu arrëtã și pãmëntulu cerului
și aerulu pãmëntului,
și furi'a măr'i nu rêmâne,
și stãpãnu măr'i,
arm'a sêa cu trei vërfuri depusa,
potolesce apele,
și chiéma
pe Tritonu azuratu
ședëndu assupr'a abyssului,
și acoperitu despre umerele
cu ua purpura naturala ;
și 'i ordóna a suffã
în conc'a lui resunãtória,
și a chiemã acum
valurile și rîurile
dupa unu semnu datu.
Góll'a sêa trimbița încovoiaata,
care cresce în lãțime (*merge lãțindu-se*)

ab imo turbine,
sumitur illi ;
buccina quæ,
ubi concepit aera
medio pontó,
replet voce littora jacentia
sub utroque Phœbo.
Quoque tum, ut contigit
ora dei
rorantia barba madida,
et inflata cecinit
receptus jussos,
audita est omnibus undis
telluris et æquoris,
et cœruit omnes
quibus undis audita est.
Jam mare habet littus,
alveus capit amnes plenos ;
flumina subsidunt ;
colles videntur exire ;
humus surgit ;
loca crescunt,
undis decrescientibus ;
postque longam diem
silvæ ostendunt
cacumina nudata,
tenentque limum
relictum in fronde.
Orbis redditus erat.
Postquam Deucalion
vidit quem inanem,
et terras desolatas
agere alta silentia,
affatur ita Pyrrham,
lacrimis obortis :
O soror, o conjux,
o sola femina superstes,
quam genus commune
et origo patruelis,
deinde torus junxit mihi,
nunc pericula ipsa
jungunt :

din mijloculu furtun'i,
este luata de ellu ;
trimbiț'a care,
îndata ce a priimitu aeru
în mijloculu măr'i,
imple cu vocea sêa țermurile dăcându
subt unulu și cellu-l-altu sóre.
Și atunci, îndata ce atinse
gur'a deului
picându din barb'a sêa udata,
și ca inflata sună
retragerile ordonate,
fu auđita de tóte undele
a le pământului și a le măr'i,
și le oprì pe tóte
de care fu auđita.
Dejã marea are țermuri,
mate'a loru priimesce riuri pline ;
fluviele scade ;
délurile pare că essu ;
pământulu se înalța ;
locurile cresc,
undele scăđându ;
și dupa unu timpu îndelungatu
podurile aréta
vêrfurile loru despéiete,
și păstrésa pământulu
rēmasu pe frunđimea loru.
Universulu erã înapoiétu.
Dupa ce Deucalion
öllu vëđù gollu,
și că câmpiile despoporate
păstrésa ua tăcere profunda,
vorbesce éstu-felu Pyrrh'i,
lăcrēmile eșindu'i :
sor'a méa, nevést'a méa,
singur'a femeia în viéța,
pe care unu nému comunu
și ua origine de veri buni,
pe urma patulu a unit'o cu mine,
pe care acum periclele înse-și
o unescu cu mine ;

nos duo sumus turba	amëndoui suntemu populațiunea
terrarum,	pământului,
quascumque occasus et ortus	totu ce apusulu și răsăritulu
vident ;	vede ;
pontus possedit cetera.	marea ocupa restulu.
Quoque hæc fiducia	Și acêsta asiguranta
nostræ vitæ	a'vieț'i nôstre
non est adhuc satis certa :	nu este ânca destullu sigura :
nubila terrent etiamnum	norurile spăimânta ânca acum
mentem.	mintea nôstra.
Nunc quid animi	Acum ce simțimentu
foret tibi, miseranda,	ai avé, sârman'o,
si erepta fuisses fatis	déca fusesseși scăpata destinului
sine me ?	făra de mine ?
Quo modo posses	Cum ai puté
ferre sola timorem ?	suferi singura temerea ?
Quo consolante dolores ?	De cine consolându-te t'ai intristà ?
Namque ego, crede mihi,	Căci eu, crede-me,
si pontus te haberet modo,	déca marea t'ar posedà acum:
sequerer te, conjux,	t'așu urmă, soț'a méa,
et pontus me haberet quoque.	și marea m'ar și posedà.
O utinam possim	oh! ôre pentru ce nu possu
reparare populos	creà popóre
artibus paternis,	cu mijlócele părintesci,
atque infundere animas	și a vërsà vieța
terræ formatae !	pe pământulu formatu !
Nunc genus mortale	Acum geniulu muritoriu
restat in nobis duobus	stă în noi amëndoui
(visum sic Superis),	(li s'a parutu bine éstu-felu Deiloru),
manemasque	și rămânemu
exempla hominum.	ca modele a le ómeniloru.

VIII. Lumea din nouu împoporata.

Dixerat, et flebant :	Disesse, și plângeau :
placuit precari	li plăcù a se rugà
numen cœleste,	divinități ceresci,
et querere auxilium	și a căută unu ajutoru
per sortes sacras.	prin prevestirile celle sacre.
Nulla mora est:	Indata (nu e nici ua zăbava):
adeunt pariter	mergu împreuna
undas Cephisidas,	căera undele Cephisului,

ut nondum liquidas,
sic secantes jam vada nota.
Ubi irroravere
vestibus et capiti
liquores libatos inde,
flectunt vestigia
ad delubra deæ sanctæ,
quorum fastigia squalebant
musco turpi,
aræque stabant
sine ignibus.
Ut tetigere gradus templi,
uterque pronus
procumbit humi,
pavensque dedit oscula
saxo gelido.
Atque ita: Si, dixerunt,
numina remollescunt
victa precibus justis,
si ira deorum flectitur,
dic, Themis, qua arte
damnum nostris generis
sit reparabile,
et mitissima fer opem
rebus mersis.
Dea mota est,
deditque sortem:
discedite templo,
et velate caput,
resolviteque vestes
cinctas,
jactateque post tergum
ossa parentis magnæ.
Obstupere diu;
Pyrrhaque prior
rumpit silentia voce,
recusatque parere
jussis deæ;
rogatque ore pavido
des veniam sibi,
pavetque lædere
umbras maternas,

cu tôte încă nelimpedi,
ânsa străbătându dejă matc'a cunoscuta.
Indata ce turnasseră
pe hainele și capulu loru
ap'a scôsa d'a colo (*Din Cephisu*),
'și îndreptesa pași
cētra templulu deit'i sante,
a lu căruia culme eră plinu
de mușuri scărbôse,
și altarele stau
făra focu.
Indata ce ajunseră la treptele templului,
amēndoui plecați
cade la pământu,
și spăimântați deteră sărutări
lesped'i inghiețate.
Și estu-felu: deca, disera ei,
divinitățile se mōia
învinse de rugaciuni drepte,
deca mâni'a deiloru s'a potolitu,
đi, Themide, prin ce mijlocu
perdereu genului nostru
este reparabila,
și pré-blânda dă ajutoru
lucruriloru cufundate.
Deit'a fu miscata,
și dete unu oraclu:
depărtați-vē de templulu,
și acoperiți-vē capulu,
și deslegați-vē hainele
încinse,
și aruncați peste spatele vōstre
ōssele mum'i vōstre cellei mari.
Rēmaseră uimiți multu timpu;
și Pyrrha cea d'ântăiu
rupe tăcerea cu vocea'i,
și refusa a se supune
ordineloru deit'i;
și o rōga cu ua gura sficiōsa
ca să o ierte (*să-i deca iertare*),
și se teme d'a supēra
membrele materne,

ossibus jactatis.
 Interea repetunt secum
 verba sortis data
 obscura latebris cæsis,
 volutantque inter se.
 Inde Promethides
 mulcet dictis placidis
 Epimethida,
 et, aut, ait,
 solertia fallax est nobis,
 aut oracula sunt pia,
 suadentque nullum nefas.
 Terra est parens magna ;
 reor lapides
 in corpore terræ
 dici ossa :
 jubemur
 jacere hos post terga.
 Quaquam Titania
 mota est augurio conjugis,
 spes est tamen
 in dubio :
 adeo diffidunt ambo
 monitis cœlestibus !
 Sed quid nocebat tentare ?
 Discedunt, velantque caput,
 recinguntque tunicas,
 et mittunt post sua vestigia
 lapides jussos.
 Saxa (quis credat hoc,
 nisi vetustas sit pro teste ?)
 cœpere ponere duritiem,
 suumque rigorem,
 mollirique mora,
 mollitaque ducere formam.
 Mox, ubi creverunt,
 et natura mitior
 contigit illis,
 ut quædam forma hominis
 potes videri,
 sic non manifesta,
 sed non satis exacta,

óssele'i fiindu aruncate.
 Cu tóte aceste ei se aduca minte amëndoui
 de vorbele oraclului datu
 întunecóse prin taine ascunse,
 și le cercetésa între ei.
 Pe urma fiulu lui Prometheu
 linistesce cu vorbe blânde
 pe fét'a lui Epimetheu,
 și séu, dice ellu,
 pătrunderea nóstra este mincinósa,
 séu oraclele suntu pióse,
 și nu ne sfëtuescu nici ua crima.
 Pământulu este mum'a céa mare ;
 cređu că petrele
 în trupulu pământului
 se numescu (*suntu numite*) ósse :
 ne este ordonatu
 a le aruncà peste spatele nóstre.
 Cu tóte că Pyrrha
 este pătrunsa de esplicarea soçiiului séu,
 speranț'a 'i este ânsa
 îndouioása :
 atâtu se sfiescu amëndoui
 de însciințările ceresci !
 Déra ce réu erà a încercà ?
 Se retragu, și'și acoperu capulu,
 și'și deslêga tunicile,
 și arunca dupa urmele lor
 petrele prescise.
 Petrele (cine ar crede acést'a,
 déca anticitatea nu erà marturu ?)
 începura a'și lăssà tări'a,
 și înțepenirea,
 și a se muià încetu încetu,
 și muiate a luà ua forma.
 În puçinu timpu, îndata ce crescură,
 și că ua natura mai dulce
 le atinse,
 ca cum ua forma de omu
 se póte vedé,
 éstu-felu nu învederata,
 déra nu destulu distinsa,

uti de marmore cępto,
 simillimaque
 signis rudibus.
 Pars tamen
 quę fuit ex illis
 humida aliquo succo
 et terrena,
 versa est in usum corporis;
 quod est solidum
 nequitque flecti,
 mutatur in ossa;
 quod modo fuit vena,
 mansit sub eodem nomine.
 Inque brevi spatio,
 numine Superiorum,
 saxa missa manibus viri
 traxere faciem virilem,
 et femina reparata est
 de jactu femineo.
 Inde sumus genus durum,
 experiensque laborum,
 et damus documenta
 qua origine simus nati.

ca de marmura începutu,
 și asemenea
 ca statue próste.
 Partea ńnsa
 care fusse ńntre elle
 umeda de ori-care sucu
 și de pământu,
 se scńmba ńn carne;
 ce'a ce este solidu
 și nu póte fi ńndouitu,
 se scńmba ńn ósse;
 ce'a ce adinióre fusse vina,
 rēmase subt acell'a-și nume.
 Și ńńtr'unu scurtu tĩmpu,
 prin voinț'a Đeiloru,
 petrele aruncate cu mńnile barbatului
 luarń ua ńnfęcĩșare bńrbńtesca,
 și femeĩ'a fu reproducu
 de aruncńtura femeĩesca.
 De unde suntemu unu nęmu tare,
 și suferĩndu ostenel'a,
 și dńmu dovedĩ
 de ce origine suntemu nńscuți.

IX. Apolline și șerpele Pythone.

Tellus peperit
 sua sponte
 cetera animalia
 formis diversis,
 postquam humor vetus
 percaluit ab igne solis,
 cęnumque paludesque udę
 intumuere ęstu,
 seminaque fecunda rerum
 creverunt,
 cepereque morando
 aliquam faciem.
 Sic, ubi Nilus septemflus
 deseruit agros madidos,
 et reddidit sua flumina
 alveo antiquo,

Pńmńntulu nńscu
 din ellu ńnsu-și
 celle-l-alte animale
 cu forme deossebite,
 dupa ce ap'a vechia (*stńtńtorĩa*)
 s'ńncńldĩ cu foculu sńrelui,
 și cń tin'a și balșile umeru
 frēmńntarń prin cńldur'a
 și cń sęminșele roditńrie a le lucruriloru
 se desvoltarń
 și luarń cu tĩmpu (*ńntńrdńńndu*)
 vre ua forma.
 Estu-felu, ńndata ce Nilulu cu șępte guri
 lńssń cńmpurile udate,
 și'și ńnapoĩń apele
 ńn matc'a cęa vechia,

limusque recens
 exarsit sidere æthereo,
 cultores inveniunt
 glebis versis,
 animalia plurima,
 et vident in his
 quædam cœpta modo
 sub spatium ipsum
 nascendi,
 quædam imperfecta,
 et trunca suis numeris;
 et sæpe in eodem corpore
 altera pars vivit,
 altera est tellus rudis.
 Ergo, ubi tellus
 lutulenta diluvio recenti,
 recanduit solibus ætheriis
 æstuque alto,
 edidit species innumeras,
 rettulitque partim
 figuras antiquas,
 partim creavit
 monstra nova.
 Illa quidem nollet;
 sed tum genuit te quoque,
 maxime Python ;
 serpensque incognite,
 eras terror populis novis,
 tantum tenebat spatii
 de monte !
 Deus arcitenens,
 et nunquam usus
 ante
 talibus armis
 nisi in damis
 capreisque fugacibus,
 perdidit hunc
 gravem mille telis,
 pharetra pæne exhausta,
 veneno effuso
 per vulnera nigra.

și ca hum'a noua
 seaprinse (*s'încălzesc*), prin stéu'a aerului
 plugar'i gâssecu
 bulgări fiindu resturnate,
 animale numeroșe,
 și vede în acestea
 câte-va începute adinióre
 în momentul însu-și
 d'a nasce,
 câte-va neperfecte,
 și lipsite de ce le este necessariu;
 și adesea în acell'a-și corpu
 ua parte trăesce,
 alt'a este unu pământu prostu.
 Așé déra, îndata ce pământulu
 tinosu prin diluviulu d'adinióre,
 se încăldi cu sorele aerului
 și prin căldur'a din întru,
 născu feluri nenumerate;
 și produse în parte
 forme vechii,
 în parte creã
 munstre noi.
 Ellu negreșitu nu voeã;
 déra atunci te născu și pe tine,
 pré-mare Pythone ;
 și șérpe necunoscutu,
 erai spaim'a popóreloru noi,
 atâtu spațiu occupai
 pe muntele!
 Deulu arcuțitoru ,
 și care nici ua data nu întrebuintasse
 mai înainte
 éstu-felu de arme
 afara pentru cerbo'i
 și căprior'i fugindu,
 ucise pe acestu șérpe
 străpunsu cu mii de săgeți,
 tolb'a séa cam gollita,
 veninulu (*animalului*) respânditu
 prin răni negre.

Neve vetustas posset
delere famam operis,
instituit ludos sacros
certamine celebri,
dictos Pythia,
nomine serpentis perdomitæ.
Hic quicumque juvenum
vicerat manu,
pedibusve, rotave,
capiebat honorem
frondis æsculeæ.
Laurus nondum erat;
Phœbusque cingebat
de arbore qualibet
tempora decentia
longo crine.

și ca timpul să nu pòta
sterge renumirea acestei fapte,
institui jocuri sacre
printr'ua lupta vestita,
numite Pythiene,
dupa numele șerpelui învinsu.
A colo ori cine din tiner'i care
învisesse cu mân'a,
sèu cu piciòrele, sèu cu ròt'a,
câpètà onòrea
frund'i stejarului.
Laurulu nu existà âncea;
și Phœbu 'și încongiurà
cu ori ce arbure
têmplesle împodobite
cu unu pèru lungu.

X. Jo scâmbata în junica, Argu și Inachu.

Est nemus Hæmoniaë,
quod silva prærupta
claudit undique;
vocant Tempe,
per quæ Peneus,
effusus ab imo Pindo,
volvitur undis spumosis,
conducitque dejectu gravi
nubila agitantia
fumos tenues
impluitque summis silvis
aspergine,
et fatigat sonitu
plus quam vicina.
Hæc domus, hæc sedes,
hæc sunt penetralia
magni amnis:
residens in hoc antro
facto de cautibus,
dabat jura undis,
nymphisque,
colentibus undas.
Flumina popularia primum

Este ua dumbrava a'Hemoni'i,
pe care ua pădure ripòsa
o închide din tòte părțile;
se numesce Tempea,
prin care Peneulu,
eșitu din jossulu Pindului,
curge cu apele sèlle spumòse,
și aduna prin cãderea sèa cèa grèa
noruri de unde se scapa
vapori ușiori,
și pica din înãlțimea păduriloru
în plòia,
și supèra prin sgomotulu sèu
mai mulțu de câtu (*locurile*) vecine.
Este cass'a, este locuinț'a
suntu sanctuarele
marelui fluviu:
șeșèndu în acestu antru
făcutu cu stânci,
'și da legi undeloru,
și nymphiloru,
locuitoare a le undeloru sèlle.
Riurile țèr'i ântâiu

conveniunt illuc.
 Sperchius populifer,
 et Enipeus irrequietus,
 senexque Apidanus,
 lenisque Amphrysus et Æas;
 moxque alii amnes,
 qui deducunt in mare,
 qua impetus tulit illos,
 undas fessas erroribus.
 Inachus unus abest,
 reconditusque imo antro,
 auget aquas fletibus,
 miserrimusque
 luget ut amissam
 natam Io :
 nescit fruaturne vita,
 au sit apud Manes,
 sed putat esse nusquam
 quam non invenit usquam,
 atque veretur animo
 pejora.
 Argus habebat caput
 cinctum centum luminibus;
 bina inde
 capiebant quietem
 in suis vicibus,
 cetera servabant,
 atque manebant in statione.
 Quocumque loco constiterat,
 spectabat ad Io;
 quamvis aversus,
 habebat Io ante oculos.
 Sinit pasci luce ;
 quum sol est
 sub tellure alta,
 claudit,
 et dat vincula circum
 collo indigno.
 Pascitur frondibus arboreis
 et herba amara ;
 proque toro,
 infelix incubat terræ

se aduna a colo.
 Sperchiulu cellu plopiferu,
 și Enipeulu cellu neodihnitu,
 și bêtânulu Spidanu,
 și lenistitulu Amphrysu și Easulu;
 și pe urma alte riuri,
 care conducu în marea,
 unde răpediciunea loru le a purtatu,
 undele loru ostenite de ocoliri.
 Inachu singuru lipsesce,
 și ascunsu în fundulu antrului său,
 și măresce apele cu lacrêmile sêlle,
 și pré-nefericitu
 plânge ca perduta
 pe fic'a sêa Io ;
 Nu scie déca se bucura de viéța,
 sêu este la De'i Mani,
 déra crede că nu este nicăiri
 pe éa care nu o găsescce în nici unu locu,
 și se teme în inim'a sêa
 de nefericiri mai mari.
 Argu aveà unu capu
 încinsu cu ua suta de ochii ;
 doui d'între ei
 se odihneau (*căpêtau odihna*)
 la rëndulu loru,
 cei-l-alți vegheau
 și stau la pânda.
 În ori ce locu ședeà,
 ellu priveà pe Io;
 de și întorsu,
 aveà pe Io înainte de ochi'i sêi.
 O lassa să pasca diu'a;
 cându sórele este
 subt pământulu profundu a dispărutu,
 o închide
 și pune lanțuri împregiurulu
 gitului ei nemeritându.
 Ea se nutresce cu frunțile arburiloru
 și cu ua érba amara ;
 și în locu de patu,
 nefericit'a se culca pe pământu

non habenti semper
gramen;
potatque flumina limosa.
Illa etiam quum vellet
tendere supplex Argo
brachia,
non habuit brachia
quæ tenderet Argo;
ediditque mugitus,
ore conato queri,
pertimuitque sonos,
exterritaque est
propria voce.
Venit et ad ripas,
ubi solebat ludere sæpe,
ripas Inachidas;
utque conspexit in unda
cornua nova,
pertimuit,
exsternataque refugit se.
Naides ignorant,
et Inachus ipse ignorat
quæ sit;
at illa sequitur patrem,
sequiturque sorores,
et patitur tangi,
offertque se admirantibus.
Senior Inachus porrexerat
herbas decerptas;
illa lambit manus,
et dat oscula
palmis patriis,
nec retinet lacrimas,
et, si modo verba sequantur,
oret opem,
loquaturque suum nomen
casusque.
Littera, quam pes duxit
in pulvere,
peregit pro verbis
triste indicium
corporis mutati.

neavându totu-dé-un'a
verdét'a;
și bé ape turburate.
Ea și cându voeà
să 'și întinđa, rugându pe Argo,
braçele,
nu avù bracie
ca să le întinđa cëtra Argo;
și scôte mugete
din gur'a séa încercându a se plânge,
și se sperîă de sunete,
și fu spăimântata
de propri'a séa voce.
Venî și pe malurile
unde obicinueà să se jóce desu,
maluri a le lui Inachu;
și îndata ce zări în unda
córnele sélle celle noui,
se sperîă,
si turburata se retrase înderetu.
Naidele nu sciú,
și Inachu însu-și nu scie
cine este;
déra éa urmésa pe tatálu sêu,
și urmésa pe surorile sélle,
și se lassa ca să o mângâia,
și se presinta la ei mirați.
Bêtrânulu Inachu presintasse
erhuri culese;
éa 'i linge mânile,
și dă sărutări
pe mânile părintesci,
și nu 'și opresce lacrémile,
și, déca numai vorbele aru urmà,
éa ar cere ajutoru,
si ar dice numele sêu
și nefericirile sélle.
Ua litera, care piciorulu sêu însemnă
pe pulberea,
revelă în loculu vorbeloru
tristulu adevêru
a lu corpului .ei scâmbatu

Pater Inachus exclamat :
Me miserum!
 pendensque in cornibus
 gementis
 et cervice juvencæ niveæ,
 ingeminat: me miserum!
 Tune es, nata, quæsitâ mihi
 per omnes terras?
 Tu, non inventa
 eras luctus levior
 reperta.
 Retices, nec refers nobis
 dicta mutua;
 ducis tantum suspiria
 pectore alto,
 remugisque ad mea verba,
 quod unum potes.
 Argus stellatus submovet,
 morantem talia,
 abstrahitque
 in pascua diversa
 natam ereptam patri;
 ipse occupat procul
 cacumen sublime montis,
 unde sedens
 speculatur in omnes partes.

Tatălu sêu Inachu striga:
 Ce nefericitu sunt!
 și atîrnându-se de córnel
 acelei gemêndu
 și de gâtulu junic'i albe ca néu'a,
 repetésa: ce nefericitu sunt!
 Tu esci óre, fét'a méa, căutata de mine
 pe totu pămêntulu?
 Tu, perduta (*negăssita*)
 erai unu necasu mai ușiore
 de cătu regăssita.
 Taci, și nu înapoiesi noă
 vorbe reciproci;
 scoți numai suspini
 din peptulu têu adâncu,
 și mugesci la vorbele melle,
 singuru lucru ce poți.
 Argu stellatu se retrage
 întristându-se de acesteă,
 și trage
 în păsciuni depărtate
 pe fét'a răpita tatălu sêu;
 ellu însu-și ocupa lînga d'ins'a
 vîrfulu cellu înaltu a lu muntelui,
 unde ședêndu
 pândesce în tóte părțile.

XI. Mórtea și metamorphosea lui Argu.

Nec rector Superum
 potest ferre ultra
 mala tanta Phoronidos;
 vocatque natum
 quem lucida Pleias
 enixa est partu;
 imperatque
 det Argum leto.
 Mora parva est sumpsisse
 alas pedibus,
 manuque potenti
 virgam somniferam,
 tegimenque capillis.

Nici stăpânulu Deiloru
 nu póte suferi mai multu
 rellele așé mari a le nepoț'i lui Phoroneu;
 și chiéma pe fiulu sêu
 pe care ua strălucita Pleiada
 ellu născu dintr'ua facere;
 și ordóna
 ca să omóra (*să dé la mórte*) pe Argu.
 Zăbav'a e mica a luă
 ăripi la picioare,
 și cu mân'a sêa putinte
 vergéu'a somnifera,
 și căciul'a pe capu (*pentru pèrulu*).

Ubi disposuit hæc,
natus Jove desilit
ab arce patria
in terras;
illic removitque tegimen,
et posuit pennas;
virga tantummodo
retenta est.

Agit hac, ut pastor,
per rura devia
capellas abductas,
dum venit,
et cantat avenis structis.

Custos Junonis captus
voce nova et arte:
Quisquis es, ait Argus,
poteras considerare mecum
hoc saxo:

enim neque herba
est fecundior pecori
ullo loco,
videsque umbram
aptam pastoribus.
Atlanticades sedit;
et loquendo multa
detinuit sermone
diem euntem;
tentatque canendo
arundinibus junctis
vincere lumina servantia.

Ille tamen pugnat
evincere somnos molles,
et quamvis sopor
receptus est
parte oculorum,
tamen parte vigilat.

Quærit quoque
(namque fistula
reperta erat nuper),
qua ratione reperta sit.
Cyllenius dicturus talia
vidit oculos succubuisse,

îndata ce dispuse acesteà,
fiu lu Jove sare
din locuinț'a înalta a tatălui sêu
pe pământu;
și a coleà 'și scôte căciul'a,
și 'si lassa âripile;
vergeu'a numai
este reținuta (*oprîta*).

Gonesce cu éa, ca unu păstoru,
în mijloculu câmpuriloru depârtate
capre furate,
pe cându vine,
și cânta cu trêstii adunate (*naiulu*).

Pășitorulu Junon'i amăgitu
de unu sunetu nouu și de artea:
Cine esci, dice Argu,
ai puté să șeđi cu mine
pe acésta stânca:
căci nici ua érba
nu este mai fecunda pentru ua turma

în nici unu locu,
și veđi ua umbra
destinată pastoriloru.

Nepotulu lui Atlantu șeđu;
și vorbindu multa
opri pr'într'unu discursu
điu'a înouîndu-se;
și încérca cântându
cu trêstii adunate (*naiulu*)
să apesse (*să învinga*) ochi'i veghiătorii.

Ellu ânsa se lupta
ca să învinga semnulu langedu,
și de și somnulu
este priîmitu
de ua parte a'ochiiloru,
ânsa ua parte veghiésa.

Ellu cere și
(căci flaut'a
s'întentasse odinióre),
în ce modu s'a inventatu.
Deulu Cyllenului fiindu să đica acesteà
veđu că ochi'i s'au închisu,

luminaque adoperta somno.
Supprimit extemplo vocem,
firmatque soporem,
permulcens lumina languida
virga medicata.

Nec mora;
vulnerat
ense falcato,
qua caput confine collo,
nutantem
dejicitque cruentum saxo,
et maculat sanguine
rupem præruptam.

Arge, jaces;
lumenque quod habebas
in tot lumina
extinctum est;
unaque nox occupat
centum oculos.

Saturnia excipit hos,
collocatque pennis
sue volucris,
impletque caudam
gemmis stellantibus.

și privirile suntu apăsate de somnu.

Și opresce îndata vocea,
și întăresce somnulu,
mângâindu'i ochii lăngeși
cu vergéu'a séa magica.

Și fără întârziere;
rănesce

cu sabi'a séa în forma de cósă,
unde capulu este vecinu de gitulu,
pe cellu plecându'i capulu moșăindu
și'lu trântesce sângerosu pe stânc'a,
și mânjesce de sânge
stânc'a ripósa.

Arge, daci;
și lumin'a care o aveai
pentru atâți ochii
s'a stinsu ;
și ua nópte acopere
celle sute de ochii.

Fic'a lui Saturnu 'i strânge,
și i pune pe ăripile
păsser'i sélle
și'i împle cód'a
cu petre strălucitórie.

I. Palatulul sórelui. Phaethone.

Regia solis erat alta	Palatulul sórelui erà ridicatu,
columnis sublimibus,	pe colonne înalte,
clara auro micante	strălucindu de aur scânteitoriu
pyropœque imitante flammæ.	și de pyropu ca flacări.
Cujus ebur nitidum	Fildeșulu poleitu a lu acestuia
tenebat fastigia summa ;	ocupă vîrfurile superioarie ;
valvæ bifores	porțile cu două canate
radiabant lumine argenti.	străluceau de lustrulu argintului.
Opus superabat materiam ;	Lucrulu întrecea materi'a ;
nam Mulciber cælarat illie	căci Vulcanu săpase a colea.
æquora cingentia	mărire încongiurându
terras medias,	pământulu la mijlocu,
orbemque terrarum	și universulu
cælumque quod imminetorbi.	și cerulu care atîrna pe globulu.
Unda habet deos cœruleos,	Und'a are dei azurați,
Tritona canorum,	pe Tritone cellu resonătoriu,
Proteaque ambiguum,	și pe Protea care 'și scâmba form'a,
Ægeonaque prementem	și pe Egeonu strîngendu
suis lacertis	cu brațele sêlle
terga immania balænarum,	spatele nemărginite a le chițiloru,
Doridaque et natas ;	și pe Dorida și pe fetele sêlle;
pars quarum	ua parte din elle
videntur nare	pare că înnoța,
pars, sedens in mole,	ua parte, ședendu pe ua stâncea,
siccare capillos virides,	că ussua pèrulu sèu verde,
quædam vehi pisee ;	câte-va că suntu purtate de unu pesce;
facies non una omnibus,	fèci'a nu e una la tôte,
nec tamen diversa,	și cu tôte aceste nediferita,
qualem decet sororum esse.	cum se cuvine să fia între surori.
Terra gerit viros urbesque,	Pământulu pòrta ómeni și orașe,

silvasque ferasque,
fluminaque et nymphas,
ceteraque numina ruris.
Imago cœli fulgentis
imposita est super hæc,
sexque signa
foribus dextris,
totidemque sin'istris.
Simul venit quo
proles Clymenia
limite acclivo,
et intravit tecta
parentis dubitati,
fert protinus vestigia
ad vultus patrios:
consistitque procul
(enim neque ferebat
lumina propria).
Phœbus,
velatus veste purpurea,
sedebat in solio
lucente smaragdis claris.
A dextra lævaque,
Dies, et Mensis, et Annus,
Sæculaqué,
et Horæ positæ
spatiis æqualibus;
Verque novum stabat,
cinctum corona florente:
Æstas nuda stabat et,
et gerebat sarta spicea;
Autumnus stabat et,
sordidus uvis calcatis;
et Hiems glacialis,
hirsuta capillos canos.
Inde sol medius loco
vidit oculis
quibus adspicit omnia,
juvenem paventem
novitate rerum,
aitque:
Quæ causa viæ tibi?

și păduri și fére,
și rîuri si nymphe,
și celle-l-alte divinități a le țēr'i.
Imaginea cerului strălucindu
s'a aședatu pe aceste lucruri,
și șesse semne
pe canatele din drépt'a,
și totu atātu la stâng'a.
Indata ce veni a colea
fiulu Clymeni'i
pr'intr'unu potecu rîposu,
și intră in locuinț'a
părintelui său bănuitoriu,
și îndreptesa indata paș'i
cetra obrasulu părintescu;
și se opresce aprópe
(câci nu sufereã
luminile mai apropiate).
Phœbu,
îmbrăcatu cu ua haina de purpura,
ședeã pe unu thronu
lucindu de smarande strălucite.
La drépt'a si la stâng'a,
Điu'a, și Lun'a, și Anulu,
și Evurile;
și Horele, puse
la intervale egale;
și Prim'a véra noua stã,
încinsa cu ua coróna înflorita;
Vér'a gólla stã assemeneã,
și purtã ghirlande de spici;
Tómn'a stã assemeneã,
munjita de struguri călcați;
și Iérn'a inghietata,
sbîrlita prin pèrulu său căruntu.
D'acoleã sórele la mijlocu prin loculu
vêđu cu ochi
cu care le vede tóte,
pe tînèrulu spăimântatu
de noutatea lucrurilor,
și dice:
Ce 'ți este caus'a de căllëtoria?

Quid petisti hac arce,
Phaethon,
proles haud infitianda
parenti?
Ille refert:
O lux publica
mundi immensi,
Phœbe pater
(si das mihi
usum hujus nominis),
da, genitor, pignora
per quæ credar
propago tua vera
et detrahe hunc errorem
nostris animis.
Dixerat; at genitor
deposuit radios micantes
circum omne caput
jussitque accedere propius;
amplexuque dato:
nec tu dignus es
negari esse meus,
et Clymene, ait,
edidit ortus veros;
quoque dubites minus,
pete munus quodvis,
et feres illud
me tribuente:
palus juranda dis,
incognita nostris oculis,
adesto meis promissis.
Vix desierat bene:
ille petit currus paternos,
inque diem
jus et moderamen
equorum alipedum.

ce cauți în această locuința înalta,
Phaethone,
fiu un necedeanu
de tatălău tîu?
Elu răspunde:
O lumina comuna
a'lum'i nemărginite;
Phebe, tatălău meu,
(dăca 'mi dai
usulu acestui nume),
dă, tata, dovedî
prin care voui crede
că suntu sângele tîu adevăratu,
și stîrpesce această îndoela
de mințile nîstre.
Disesse; dera tatălău
puse rațiile strălucindu
împregiurulu capului sîu întregu
și 'i porunci a se apropiă mai multu;
și ua sărutare data:
și nu sci demnu
ca să dîcu că nu esci a lu meu,
și Clymena, dîse ellu,
a revelatu origini adevărate;
și ca să te îndoiiesci mai puçinu,
cere ua favóre ôre-care,
și o vei dobîndi
cu consimțimîntulu meu:
ca balt'a marturulu jurămînteloru cîtra dîi
necunoscuta ochiilor nostri,
să fia de fîcîia la promisele melle.
Abé încetasse de totu;
ellu cere carulu părintescu,
și pentru ua dîa
dreptulu și direcțiunea
cailoru aripiferi.

II. Sfîtuirile sîrelui la fiulu sîu.

Patrem pœnitait jurasse;
qui concutiens
terque quaterque

Părintele se căi că jurasse;
ellu care clătînându'și
și de trei și de patru ori

caput illustre, dixit:
Mea vox facta est
temeraria tua:
Utinam liceret
non dare promissa !
Confiteor,
negarem tibi, nate,
hoc solum.
Licet dissuadere :
tua voluntas non est tuta.
Petis, Phaeton,
munera magna,
et quæ convenient
nec istis viribus
nec annis tam puerilibus.
Tua sors mortalis;
quod optas non est mortale.
Affectas nescius
plus etiam quam
quod sit fas superis
contingere.
Licebit quisque
placeat sibi;
tamen quisquam non valet
consistere in axe ignifero,
me excepto;
rector quoque vasti Olympi,
qui jaculatur fulmina fera
dextra terribili,
non agat hos currus:
et quid habemus
majus Jove?
Prima via est ardua :
et qua equi recentes
enitantur vix mane ;
altissima est medio celo,
unde videre mare et terras
sit sæpe mihi ipsi
timor,
et pectus trepidat
formidine pavida.
Ultima via est prona,

capulu illustru, ñise :
Vorbele melle au devenitu
temerarie pr'într'a le t'elle :
O! Să'mi fia permisu
să nu mă țiu de promisele melle !
Mărturissescu,
că ți'așu refusă, copillulu meu,
acest'a numai.
Mi este permisu a te desfētuì:
dorința téa nu e fără pericle.
Cere, Phaethone,
funcțiuni mari,
și care nu se cuvine
nici cu puterile t'elle (*eu aceste*)
nici cu ani așe copillăresci.
Sórtea téa este muritória;
Ce'a ce doresci nu e muritoriu.
Ambițiunea și nesciindu
mai multu chiéra de câtu
ce'a ce este permisu Țeiloru
să atinga.
Va fi permisu ca fia-care
să și placa la sine-și;
cu tóte aceste ori cine nu póte
să se ția pe ossi'a înflăcărata,
afara de mine;
regele chéra a lu vastului Olympu,
care asvirle trēsnetele sêlbatici
cu ua mâna terribila,
n'ar conduce acestu caru:
și pe cine (*ce*) avemu
mai mare de câtu Jove ?
Callea ântâia este gréa;
și prin éa cai odihniți
se urca abé diminéta;
este pré-inalta în mijloculu cerului,
de unde a vedé marea și pământulu
devine desu pentru mine însu-mi
ua spaima,
și peptulu meu palpita
de ua temere grósnica.
Ultim'a calle este plecata,

et eget moderamine certo.
Finge currus datos;
quid ages?
Poterisne ire obvius
polis rotatis,
ne citus axis
auferat te?
At tu, nate, cave,
ne sim tibi auctor
muneris funesti;
dumque res sinit,
corrige tua vota.
Scilicet petis
pignora certa
ut credas te genitum
nostro sanguine:
do pignora certa timendo,
et probor esse pater
metu patrio.
Ecce adspice meos vultus:
utinamque posses
inserere oculos
in pectora,
et deprendere intus
curas paternas.
Denique circumspice
quidquid habet dives mundus,
posceque aliquid e bonis
tot ac tantis
coeli, terræque, marisque:
patiere nullam repulsam.
Deprecor hoc unum,
quod nomine vero
est pœna
non honor:
poscis, Phaethon,
pœnam pro munere.
Ignare, quid tenes
mea colla
lacertis blandis?
Ne dubita:
quodcumque optaris,

și are trebuința de ua direcțiune sigură.
Presupune carulu datu;
ce vei face?
Vei puté ore să mergi opusu
poleloru rotunđi,
éstu-felu în câtu ossi'a răpede
să nu te atraga?
Déra tu, fiulu meu, feresce-te,
ca să nu fiu autorulu
unui daru funestu;
și în vreme ce împregiurarea o permite
îndreptés'a ți dorințele.
Adica tu ceri
mărturii sigure
ca să cređi că esci născutu
de sângele meu:
dau mărturii sigure temându-me,
și dovedescu că sunt tatálu têu
prin temerea méa părintésca.
Ecce privesce obrasulu meu;
și să faca De'i ca să ți poți
întroduce ochi'i
în inim'a méa,
și a descoperi în întru
grijele melle părintesci.
In fine privesce împregiuru
ce-va care l'are avutulu universu,
și cere ce-va din bunurile sêlle
așé de numeróse și de mari
a le cerului și a le pământului, și a le mări:
nu vei păți nici unu refugiu.
te rogu pentru acést'a singuru,
care sub numele sêu adevératu
este o pedépsa,
nu ua onóre:
tu ceri, Phaethone,
ua pedépsa în locu de ua onóre.
Neînvêțate, pentru ce ții
gitulu meu
în brațele têlle mângâitorie?
Nu te îndoi:
ori ce vei dori,

dabitur	tîi se va da
(juravimus undas Stygias);	(amă juratu prin apele Stycelui);
sed tu opta sapientius.	dăra tu dorește măi înțelepțește.
Finierat monitus,	'Și terminasse sfătuirile,
ille tamen repugnat dictis;	acest'a ănsa se opune la vorbele lui,
tenetque propositum,	și 'și mănține rezoluțiunea,
flagratque cupidine currus.	și arde de dorinț'a carului.
Ergo genitor cunctatus	Ansa tatălu amănându
qua licuit,	cătu se putu,
deducit juvenem	duce pe tînerulu
ad currus altos,	cătra carulu cellu înaltu,
munera Vulcania.	darulu lui Vulcanu.
Axis erat aureus,	Ossi'a eră de auru,
temo aureus,	oiștea de auru,
curvatura rotæ summæ	împregiurulu rot'i d'assupra
aurea,	de auru,
ordo radiorum argenteus.	șirulu spițeloru de argintu.
Chrysolithi, gemmæque	Petre prețioșe, și petre scumpe
positæ ex ordine	puse cu orînduăla
per juga,	în lungulu juguriloru,
reddebant lumina clara,	respăndeau lumini luciôse,
Phœbo repercusso.	Phœbeu fiindu resfrintu.
Dumque	Și în vreme ce
magnanimus Phaethon	îndresnățulu Phaethone
miratur ea,	admira aceste lucruri,
perspicitque opus	și privește acăsta lucrare.
ecce Aurora vigil	ăcca Auror'a agera
patefecit ab ortu rutilo	a deschisu din partea orientului cellui reșiu
fores purpureas	porțile de purpura
et atria plena rosarum.	și galerile pline de trandafiri.
Diffugiunt stellæ ;	Fugu respăndindu-se stellele
quarum Lucifer	a'căroru Luciferu
cogit agmina	aduna trupa
et exit novissimus	și esse cellu din urma
statione cœli.	din stațiunea cerului.
At ut pater vidit terras	Dăra îndata ce tatălu veđu pămăntulu
mundumque rubescere,	și mundulu roșindu-se,
cornuaque lunæ extremæ	și côrnelu lun'i din urma
velut evanescere,	cam disparute,
Titan imperat	Tinanu ordóna
Horis velocibus	Oreloru ceiloru răpeđi
jungere equos.	a inhămă ca'i.

Deæ peragunt celeres jussa ;
 ducuntque altis præsepibus
 quadrupedes,
 saturos succo ambrosiæ,
 vomentes ignem
 adduntque frena sonantia.
 Tum pater contigit
 ora sui nati
 medicamine sacro,
 fecitque patientia
 flammæ rapidæ ;
 imposuitque comæ radios,
 repetensque pectore sollicito
 suspiria præsaga luctus,
 dixit :
 Si potes parere
 saltem his monitis paternis,
 parce, puer, stimulis,
 et utere fortius loris.
 Properant sua sponte ;
 labor est inhibere volantes.
 Utque et cælum et terra
 ferant calores æquos,
 nec preme currum,
 nec molire
 per æthera summum ;
 egressus altius,
 cremabis tecta cœlestia ;
 inferius, terras :
 ibis tutissimus medio.
 Neu rota dexterior
 te declinet
 ad anguem tortum,
 neve sinisterior ducat
 ad aram pressam ;
 tene inter utramque.
 Mando cetera fortuna ;
 quæ opto juvet te,
 et consulat tibi
 melius quam tu.
 Dum loquor, nex humida
 tetigit mates positas

Deițele indeplinescu grabnicu ordinele ;
 și conducu din grajdurile înalte
 pe patrupeđ'i,
 săturați de suculu ambrisi'i,
 vèrsându focu
 și punu frêne resunătorie.
 Atunci tatálu atinse
 obrasulu fiului său
 cu unu sucu sântu,
 și lu făcù capabilu d'a suferi
 flacările arđetorie ;
 și puse pe pèrulu său rađie,
 și scoțendu din peptulu său nelinistitu
 suspinuri prevestitorie de nefericire,
 dișe :
 Déca poți să ascuți
 cellu puçinu aceste păreri părintesci,
 cruțesa, copille, ațițătorele,
 și servesce-te mai tare de frênele.
 Ei se grăbescu înși-și ;
 grēutatea este a i reținē sburându :
 și ca și cerulu și pământulu
 suferu călduri egale,
 nu lăssă jossu carulu,
 nu'lu îndreptă
 în mijloculu aerului înaltu ;
 eșindu pré-sussu,
 vei arde locuințele ceresci ;
 pré-jossu, pământulu :
 vei merge pré-siguru la mijloc.
 Și ca rôt'a pré în drépt'a
 să nu se abata
 cētra șérpele încovoitu,
 său ca préla stâng'a să nu te conduca
 cētra altarulu mai jossu ;
 ține-te între amēndonē.
 Eu lassu celle-l-alte sort'i ;
 care dorescu să te ajute,
 și să îngrijēsca de tine
 mai bine de câtu tine.
 în vreme ce vorbescu, nóptea umeda
 a atinsu hotarele puse

in littore Hesperio;	pe țărmurile Hesperii;
mora non est libera nobis;	zăbav'a nu e libera pentru noi;
poscitur;	suntemu reclamați;
Aurora effulget;	Auror'a strălucesce;
tenebris fugatis.	tenebrele gonite.
Corripe lora manu;	Ieă frânele în mâna;
vel, si pectus mutabile	séu, deca ua inima nestatornica
est tibi,	este a'téa,
utere nostris consiliis,	servește-te de sfeturile melle,
non curribus,	nu de carulu meu,
dum potes,	în vreme ce poți,
et adstas etiamnum	și că stai âuca acum
sedibus solidis,	în locuințele solidi,
dumque nondum premis	și în vreme ce nu grăbesci âuca
inseius	nesciîndu
axes optatos male;	ossiile rêu dorite;
sine me dare terris	lassa-mé să dau câmpiiloru
lumina quæ spectes	lumin'a care o vei puté privi
tutus.	făra pericle.
Ille occupat	Acést'a occupa
corpore juvenili	cu corpulu séu tinéru
currem levem,	carulu ușiore,
statque super,	și stă d'assupra,
gaudetque	și se bucura
contingere manibus	atingéndu cu mânile sélle
habenas datas,	frânele date,
et agit inde grates	și de unde mulțumescé
parenti invito.	tatălui séu căîndu-se.

III. Plecarea lui Phaethone. Spaim'a séa.

Interea	Cu tóte aceste
equi volucres Solis,	că'i âripați a-i sórelui,
Pyroeis, Eous et Æthon,	Pyroe, Eou și Æthone,
Phlegonque quartus,	și Phlegone a lu patrulcă,
implent auras	imple aerulu
hinnitibus flammiferis,	cu rânchesările loru înflăcărâte,
pulsantque pedibus	și lovescu de piciórele loru
repagula.	barierele.
Postquam Tethys,	Dupa ce Tethya,
iguara fatorum nepotis,	necunoscéndu sórtea nepotului séu,
reppulit quæ,	depărtasse acesteà,

et copia cœli immensi
facta est,
corripuere viam,
scinduntque
pedibus motis per aera
nebulas obstantes,
levatique pennis,
prætereunt Euros
ortos isdem partibus.
Sed pondus erat leve,
nec quod equi Solis
possent cognoscere,
jugumque carebat
gravitate solita.
Utque naves curvæ
sine pondere justo
labant,
ferunturque per mare
instabiles levitate nimia ;
sic currus vacuus
onere assueto
dat saltus in aere,
succutiturque alte,
estque similis inani.
Simul ac quadrijuges
sensere quod,
ruunt, relinquuntque
spatium tritum,
nec currunt ordine,
quo prius.
Ipse pavet,
nec scit qua flectat
habenas commissas,
nec qua sit iter ;
nec, si sciat,
imperet illis.
Tunc primum
Triones gelidi
caluere radii,
et tentaruut frustra tingi
æquore vetito ;
Serpensque quæ posita est

și ca voea carului nemărginitu
fu data (*cailor*),
d'a apucă callea,
și străbatu
cu picioarele loru miscalate în aeru
norurile opuindu-se,
și ridicăți pe ăripile loru
întrecu pe Eurulu
eșitu din acelea-și părți.
Dera greutatea eră ușiere,
și nu că ca'i sórelui
o puteau recunósce,
și jugulu lipseă
de greutatea obicinuita.
Și cum năvile încovoite
făra greutate regulata
șovoescu,
și suntu purtate în mijloculu măr'i
légănate printr'ua ușurînța pré-mare ;
assemeneă carulu gollu
de greutatea obicinuita
sare în aeru,
și e sdruncinatu în sussu,
și sémëna cu unu ce gollu.
Indata ce cei patru cai
simțiră acest'a,
se răpedescu, și lassa
spațiuulu bătutu,
și nu alérğa cu ordinulu
cu care (*alergau*) mai înainte.
Ellu însu-și se speria,
și nu scie unde să îndreptese
frênele incredințate,
nici unde este drumulu ;
nici, déca ar sci,
nu li ar porunci.
Atunci pentru atât'a óre
Trion'i (*bo'i*) înghiețați
s'incăldiră prin rađiele ;
și încercară în vanu a se scăldă
în marea oprita ;
și șérpele care este aședatu

proxima polo glaciali,	cellu mai aprópe de polulu înghiețatu,
pigra prius frigore,	amorțitu mai înainte de frigu,
nec ulli fo. midabilis,	și pentru nimine de temutu,
incaluit,	se încălzi,
sumpsitque fervoribus	și simți (<i>luă</i>) cu aceste inferbințeli
iras novas.	ua furóre neobicnuita.
Memorant quoque te, Boote,	Se dice că și tu, văcare,
turbatum fugisse,	turburatu ai fugitu,
quamvis erat tardus	de și erai greu
et tua plaustra te tenebant.	și că carele tēlle te rețineau.
Ut vero infelix Phaethon	Déra îndata ce nefericitulu Phaethone
despexit ab æthere summo	zăresce din aerulu superioriu
terras jacentes	țērile situate
penitus penitusque,	departe și departe,
palluit,	se îngălbeni,
et genua tremuere	și genuchi'i 'i tremurără
timore subito,	de ua spaima subita,
tenebræque obortæ sunt	și întanericulu 'i acoperi
oculis	ochi'i
per lumen tantum.	în mijloculu unei lumini așé mare.
Et jam mallet	Și dejă ar preferi
tetigisse nunquam	să nu atinga nici ua data
equos paternos.	pe ca'i părintesci.
Quid faciat?	Ce ar puté să faca?
Multum cœli	Unu mare spațiu de ceru
relictum (<i>est</i>) post terga;	s'a lăssatu la spatele lui;
plus est ante oculos!	mai multu este înaintea ochiiloru sēi!
Metitur utrumque animo;	Ellu mēssóra pe unulu și pe altul în cugetare;
et modo prospicit occasus	și cându privesce inaiute apusulu
quos, fato,	care, prin destinu
non est illi	nu 'i e permisu
contingere,	să lu atinga,
interdum respicit ortus;	cându se întorce cētra răsăritulu
ignarusque quid agat,	și nesciindu ce are să faca,
stupet;	este spăimântatu;
et nec remittit frena,	și nici nu lasa frēncle,
nec valet retinere,	n'ci n'are puterea d'a le reține,
nec novit nomina equorum.	nici nu cunósce numeuile cailoru.
Videt quoque miracula	Vede și minunile
sparsa passim in cœlo vario,	respândite ici și colea pe cerulu variata,
trepidusque	și, tremurându,
simulacra	chipuri

ferarum vastarum.

Est locus ubi Scorpios

concatat brachia

in gemina arcus,

et cauda lacertisque

flexis utrinque,

porrigit membra

in spatium

duorum signorum.

Ut puer vidit hunc

madidum sudore

veneni nigri,

minitatem vulnera

cuspipe curvata,

inops mentis,

remisit lora

formidine gelida.

Postquam quæ jacentia

tetigere summum tergum

equi expatiantur,

nulloque inhibente,

eunt per auras

regionis ignotæ;

ruuntque sine lege

hac qua egit impetus,

incursantque stellis

fixis sub æthere alto,

rapiuntque currum per avia:

et modo petunt

summa,

medo feruntur per decliva

viasque præcípites

spatio proprio terræ.

de fére mari.

Este unu locu unde scorpionele

'și îndouesce braçiele

în douë arcuri,

și cu còd'a și braçiele sèlle

îndouite din ambele părți,

'și întinde membrele

în spațiulu

de douë semne (*constellațiuni*).

Indata ce copillulu vèdù pe ellu

uniedu de sudòrea

unui veninu negru,

amenințându-lu de răni

cu aculu sèu încovoitu,

lipsitu de minte,

lăssă frènele

cu ua spaima înfiorătoria (*de ghiéta*).

Dupa ce aceste (*frène*) cădute

atinsèră virfulu spinâr'i loru

ca'i se abatu din drumu,

și nimine oprindu'i,

străbatu aerulu

unei regiuni necunoscute ;

și se răpedescu desfrènați

a coleà unde 'i împinge iutél'a loru,

și alérga pe stellele

aședate subt aerulu înaltu,

și tragu carulu pe locuri depărtate :

și cându s'înaltă

în süssu,

cându mergu în lungulu povirnișuriloru

și a lu drumuriloru ripòse

la ua distanța mai apropiata de pământu.

IV. Aprinderea universului.

Tellus,

ut quæque altissima,

corripitur flammis;

fissaque agit rimas,

et aret succis adeptis.

Pământulu,

dupa cum fia-care parte este înalta,

este apucatu (*încongiuratu*) de flacări;

și crèpatu se deschide (*în crèpături*),

și se ussua mustulu sèu perdotu.

Pabula canescunt,
 arbor uritur cum frondibus,
 segesque arida
 præbet materiam
 suo damno.

Queror parva:
 urbes magnæ pereunt
 cum mœnibus,
 incendiaque
 vertunt in cinerem
 gentes totas
 cum suis populis.

Silvæ ardent cum montibus;

Athos ardet,
 Taurusque Cilix
 et Tmolus, et Æte;
 et Ide tam sicca,
 celeberrima prius fontibus;
 Ætna ardet in immensum
 ignibus geminatis,
 Parnassusque biceps
 et Eryx, et Cynthus,
 et Othrys.

Nec sua frigora prosunt
 Scythiæ:

Caucasus ardet,
 Ossaque cum Pindo,
 Olympusque major ambobus,
 Alpesque æriæ,
 et Apenninus nubifer.

Vero tunc Phaethon
 adspicit orbem accensum
 e cunctis partibus,
 nec sustinet æstus tantos;
 trahitque ore
 auras ferventes,
 velut e fornace profunda;
 sentitque

suos currus candescere.

Et neque potest jam
 terre cineres

favillamque ejectatam;

Păsciunile albescu,
 arburele ardẽ cu frunzele sêlle,

și secerea uscata
 dă ua materia
 în pagub'a ei,
 plângu pe lucrurile mici:
 orașele celle mari peiu
 cu ȃidurile loru,
 și incendiele
 prefacu în cenușa
 țeri întregẽ
 cu poporele loru.

Pădurile ardẽ cu munț'i;
 muntele Athosu arde,
 și Taurulu Cilicenu
 și Tmolulu și Et'a;
 și Id'a atunci uscata,
 pré-avuta mai înainte în isvóre;

Ëtn'a arde grosavu
 focurile sêlle fiindu îndouite,
 și Parnassulu cu douẽ capete
 și Erycele, si Cynthulu,
 și Othrydele.

Nici frigulu nu e folossitoriu
 Scythi'i;

Caucasulu arde,
 și Oss'a cu Pindulu,
 și Olympulu mai mare de câtu celle doui,
 și Alp'i înalți (*din aeru*),
 și Apenninulu noruriferu.

Déra atunci Phaethone
 zăresce universulu aprinsu
 din tôte părțile,
 și nu suffere călduri așe mari;
 și rêsuffa cu gur'a sêa
 unu aeru ardëtoriu,
 ca dintr'unu cuptoru adâncu;
 și simte

carulu sêu aprindẽdu-se.

Și nici nu mai pôte

sufferi cenușele
 și scântei'a aruncata;

involviturque undique
 fumo calido.
 Tectusque caligine picea,
 nescit ubi sit,
 aut quo eat,
 et raptatur arbitrio
 equorum volucrum.
 Credunt populos Æthiopum
 traxisse tum
 colorem nigrum,
 sanguine vocato,
 in summa corpora.
 Tum Libye facta est arida,
 humoribus raptis æstu.
 Tum nymphæ comis passis
 deflevere
 fontesque lacusque :
 Bæotia quærit Dircen;
 Argos, Amymonem;
 Ephyre, undas Pirenidas.
 Nec flumina sortita ripas
 distantes loco
 manent tuta :
 Tanais fumavit
 in mediis undis,
 Mæanderque qui ludit
 in undis recurvatis;
 et Euphrates Babylonius
 arsit;
 Orontes arsit,
 et volucres fluminæ,
 quæ celebrabant carmine
 ripas Mæonias,
 caluere medio Caystro.
 Nilus perterritus fugit
 in extremum orbem,
 occulitque caput.
 quod adhuc latet;
 septem ostia pulverulenta,
 vacant,
 septem valles sine flumine.
 Eadem sors siccit Ismaros,

și este încongiuratu din tôte părțile
 cu unu fumu caldu.
 Și acoperitu de ua obscuritate ca păcura,
 nu scie unde este,
 séu unde merge,
 și este condusu dupa caprițiulu
 cailoru sêi aripați.
 Se crede că popórele Ethiopîi
 'și luară atunci
 colórea négra,
 sângele loru atrasu (*chiematu*)
 la suprafécia trupuriloru.
 Atunci Liby'a deveni stérpa,
 apele răpitate de căldur'a.
 Atunci nymphele cu pèrulu desplătitu
 'și plânseră
 și isvórele și lacurile :
 Beoti'a caută Dircea ;
 Argu, Amymoné ;
 Ephyre, apele Peren'i.
 Nici riurile îndestrate de maluri
 despărțite prin pozițiunea
 nu suntu assigurate:
 Tanaidele fumegă
 în mijloculu undeloru sêlle,
 și Meandrulu care se jóca
 în apele sêlle sinuóse;
 și Euphratulu babylonicultu
 arse;
 Orontele arse,
 și pässeriloru rîului,
 care împleau cu cântulu loru
 rîpele Meonice,
 le fură caldu în mijloculu Caystrului.
 Nilulu spăimântatu fugi
 la estremitatea universului,
 și 'și ascunse capulu
 care âncă este ascunsu;
 șépte guri pulberóse
 suntu gólle,
 (*suntu*) șépte văi fără rîuri.
 Ace'a-și sórte ussuca a le thraci'i,

Hebrum cum Strymone,
 amnesque Hesperios,
 Rhenum, Rhodanumque,
 Padumque, Tibrimque
 cui potentia rerum
 fuit promissa.
 Omne solum dissilit,
 lumenque penetrat rimis
 in Tartara,
 et terret regem infernum
 cum conjugē.
 Et mare contrahitur,
 quodque modo erat pontus
 est campus arenæ siccae ;
 montesque,
 quos æquor altum texerat,
 existunt,
 et augent Cycladas sparsas.
 Pisces petunt
 ima ;
 nec delphines curvi audent
 se tollere super æquora
 in auras consuetas.
 Corpora phocarum
 resupina summo profundo
 natant examinata.
 Fama est
 Nerea quoque ipsum,
 Doridaque, et natas,
 latuisse sub undis tepidis.
 Ter Neptunus ausus erat
 exserere brachia aquis
 cum vultu torvo,
 ter non tulit ignes aeris.

Hebrulu cu Strymonele,
 și rîurile apusene,
 Rhenulu, și Rhodanulu,
 și Padulu, și Tibrulu
 cui putinț'a lucrurilor
 fu promisa.
 Ori ce pămēntu crépa (*se deschide*)
 și lumin'a pētrunde prin crepăturile
 în Tartara,
 și speria pe regele infernului
 cu soci'a séa.
 Și marea se strînge,
 și ce'a ce adimio're erà mare
 este unu câmpu de nissipu uscatu ;
 și munț'i,
 care marea adânca acoperisse,
 aparē,
 și îmulțescu Cycladele respândite.
 Pesc'i se retragu
 în locurile celle mai adânci:
 nici delphin'i încovoîți nu îndresnescu
 să se ridice assupr'a măr'i
 în aerulu obicinuitu.
 Corpurile phociloru
 pe spinare la supraféci'a măr'i
 plutescu neînsuflețite.
 Renumirea povestescu
 că Nerea și ellu însu-și,
 și Dorida, și fetele ei,
 se ascuseră subt undele căldicelle.
 De trei ori Neptunu îndrăsnisse
 să și scôța brațiele din apa
 cu obrasulu său amenințătoriu,
 de trei ori nu suferi focurile aerului.

V. Plângerile pămēntului cētra Joue.

Tamen Tellus alma,
 ut erat circumdata ponto
 sustulit, inter aquas pelagi,
 fontesque,
 contractos undique,

Cu tôte aceste pămēntulu nutritoriu,
 cum erà încongiuratu de apa,
 se înălță, între apele măr'i,
 și isvórele,
 strînse în tôte părțile,

qui se considerant in viscera matris opace
 in viscera matris opace în sînnu întunecosu a lu mum'i loru,
 vultus omniferos, (înaltă) obraslu sêu omniferu,
 arida tenus collo; și uscată (pămîntulu) pîna la gîtu;
 opposuitque fronti manum și 'si puse la frunte mân'a,
 concutiensque omnia și sgeduindu tôte
 magno tremore, cu unu mare cutremuru,
 subseidit paulum, se plecă pucinu,
 et fuit infra și se lăssă mai jossu
 quam solet esse; de cătu obiçnuea să fia;
 estque locuta ita voce sicca: și vorbi éstu-felu cu ua voce uscata:
 Si hoc placet, meruique Déca acést'a 'ți place, și déca l'am meritatu,
 quid, o summe deum, pentru ce, dómne a lu ðeiloru,
 tua fulmina cessant? trēsnetele tôte suntu neactive?
 Liceat peritura Să'mi fia permisu déca trebue să peiu,
 viribus ignis prin puterile focului
 perire tuo igne, să peiu de foculu têu,
 levareque cladem, și să 'mi uşinresu nefericirea
 auctore. gândindu-me autorului.
 Equidem vix resolvo fauces În adevêru abea 'mi deschisu gur'a
 in hæc verba ipsa pentru aceste vorbe Inse-și
 (vapor presserat ora): (vapórea 'i strinsesse gur'a):
 en aspice crines tosts, éta privesce pèrulu meu arsu,
 tantumque favillæ in oculis, și atâte scânteii In ochi'i mei,
 tantum super ora! atâte pe obrasulu meu!
 Refersne mihi hos fructus, Ore 'mi dai acésta respîata,
 hunc honorem fertilitatis acésta onóre a'fertilită'ți melle
 officiique, și a'serviþiului meu,
 quod fero vulnere pentru că sofferu rânile
 aratri aduncti, rastrorumque, plugului râtundu, și a le sâp'i,
 exerceorque toto anno? și pentru că sunt căsnitu anulu întregu?
 Quod ministro Pentru că dau
 pecori frondes turm'i frunde
 frugesque, mitia alimenta, și grâne, dulci alimente,
 generi humano, la genulu omenescu,
 quod tura vobis? pentru că (dau) voè tèmele?
 Si freta, si terræ pereunt, Déca mările, déca pămîntulu peiu,
 si regia cœli, déca palatulu cerului (pere),
 confundimur suntemu amestecate
 in antiquum chaos: In vechiulu chaosu:
 eripe flammis scapa din flacări
 si quid superest adhuc, déca ce-va rămâne înca,

et consule summæ rerum;	și veghiésa la restulu lucrurilor;
Tellus dixerat hæc ;	Pământulu spusese acesteà;
neque enim potuit	nici în adevèru nu putù
tolerare vaporem ulterius,	să suffera căldur'a mai multu,
nec dicere plura ;	nici să ăica mai multu;
rettulitque suum os in se,	și și retrase capulu în sine și
antraque	și în cavernele
propriora Manibus.	mai apropiate de De'i Mani.

VI. Mórtea lui Phaetone.

At pater omnipotens	Déra părintele totu-puternicu
testatus Superos,	luându de marturi pe De'i,
et ipsum	și pe acell'a însu și
qui dederat currus	care dedese carulu,
omnia interitura	că tóte voru perì
fato gravi,	printr'unu destinu terribilu,
nisi ferat opem,	déca nu vine în ajutoru,
petit arduus summam arcem	merge înălțându-se cëtra locuința séa înalta
unde solet inducere nubes	de unde obiçnuése a întinde norurile
terris latis,	pe țèrile nemărginite,
unde movet tonitrus,	de unde pune în miscare tunetele
jactatque fulmina vibrata.	și asvîrlesce trësnetele sguduite.
Sed neque habuit tunc	Déra nici nu avù atunci
nubes	noruri
quas posset inducere terris,	ca să le pota întinde pe pământu,
neque imbres	nici ploii
quos demitteret cœlo.	ca să le arunce din çeru.
Intonat,	Tuna,
et misit in aurigam	și asvîrlì contr'a visitiului
fulmen libratum	trësnetulu sguduitu
ab aure dextra ;	cëtra partea urechi'i drepte;
expulitque pariter	și lu gonesce totu d'ua data
animaque rotisque;	și din viéța și din caru,
et compescuit ignes	și opresce focurile
ignibus sævis.	prin focuri terribile.
Equi consternantur,	Ca'i suntu spaimântați,
et saltu facto in contraria,	și ua săritura făcuta în deretu,
eripiunt colla iugo,	scotu gîtulu loru din jugu,
relinquuntque lora abrupta.	și lassa frênele frînte.
Frena jacent illic,	Frênele cade a ici,
illic axis revulsus temone,	a ici (<i>dace</i>) ossi'a scósa din çirm'a,

radii rotarum fractarum
 in hac parte;
 vestigiaque currus laceri
 sunt sparsa late.
 At Phaethon,
 flamma populante
 capillos rutilos,
 volvitur in præceps,
 ferturque per aera
 tractu longo;
 ut interdum stella
 potuit videri cecidisse
 de cælo sereno.
 etsi non cecidit.
 Eridanus miximus excipit
 quem procul a patria,
 orbe diverso,
 abluitque ora fumantia.
 Naides Hesperiaë
 dant tumulo corpora
 fumantia flamma trifida;
 signant quoque saxum
 carmine:
 Phaethon est situs hic,
 auriga currus paterni:
 si non tenuit quem,
 tamen excidit
 magnis ausis.

spițele rôtelorü frînte
 (dace) în acésta parte;
 și sfărâmăturile carului îmbucățitu
 suntu răspândite în depărtare.
 Déra Phaetone,
 flacăr'a prăpădindu
 părulu său roșitu,
 se învërcolesce înainte,
 și se respândescé în aeru
 cu ua urma lunga;
 ca cât'ua data ua stéa
 a putntu să para căđuta
 din cerulu seninu,
 de și n'a căđutu.
 Eridanulu pré-mare priimesce
 pe acestu departe de patri'a séa.
 într'ua lume depărtata,
 și 'i spéla obrasulu fumegându.
 Naiadele apusului
 dă mormîntului corpulu său
 fumegându prin flacăr'a cu trei vîrfuri;
 însemnésa și pétr'a
 cu aceste versuri (cu acestu epitaphu):
 Phaetone dace a ici,
 conductorulu carului părintescu;
 déca nu a ținutu acest'a (caru).
 ânsa a căđutu
 într'ua mare întreprindere.

VII. Metamorphosea surorilor lui Phaetone și a amicului său Cynu.

At pater miserabilis
 condiderat vultus
 obductos luctu ægro,
 et (si modo credimus)
 ferunt unum diem
 isse sine sole:
 incendia præbebant lumen,
 aliquisque usus fuit
 in illo malo.
 At Clymene,

Déra tatálu sârmanu
 și ascunsesse obrasulu
 pétrunsu de ua întristare cruda,
 și (déca ânsa o credemu)
 se dîce că ua đia
 se petrecû fără sóre:
 incendiele dau lumina,
 și ce-va utilu fu
 în acestu réu.
 Déra Clymena,

postquam dixit
 quæcumque fuerunt dicenda
 in tantis malis,
 lugubris, et amens,
 et laniata sinus,
 percensuit totum orbem;
 requirensque primo
 artus exanimis,
 mox ossa;
 tamen reperit ossa
 condita in terra peregrina,
 incubuitque loco;
 perfuditque lacrimis
 nomen lectum in marmore,
 et fovit pectore aperto.
 Nec Heliades lugent minus,
 et dant morti lacrimas,
 munera inania,
 et cæsæ pectora palmis,
 vocant nocte dieque
 Phaethona non auditorum
 miseris querelas;
 adsternunturque sepulcro.
 Quater Luna implebat orbem
 cornibus junctis;
 illæ dederant plangorem
 suo more
 (nam usus fecerat morem);
 e queis Phaethusa,
 maxima sororum,
 questa est,
 quum vellet
 procumbere terræ,
 pedes diriguisse;
 candida Lampetie,
 conata venire ad quam,
 retenta est radice subita.
 Quum tertia pararet
 laniare crinem manibus;
 avellit frondes:
 hæc dolet

dupa ce dişe
 tóte ce fură de dişu
 în relle aşé mari,
 cernita, şi smintita,
 şi sfâşciata la inima,
 străbătù totu globulu;
 şi căutându ântâiu
 membrele neînsufleţite,
 pe urma óssele;
 cellu puçinu găsì óssele
 închise într'unu pământu străinu,
 şi se culcă pe locul;
 şi udă cu lacrimi
 numele cititu pe marmura,
 şi o încăldi cu peptulu său deschisu.
 Şi Heliadele nu plângu mai puçinu,
 şi nu dă morţi lacrimi,
 omagiuri zădarnici,
 şi lovindu'si peptulu cu mânilé,
 chiéma nóptea şi ziua
 pe Phaetone care nu va auzi
 tristele lor plânsuri;
 şi s'inchina lângă mormîntu.
 De patru ori Luu'a 'şi săvêrşisse disculu
 cu córnelé sêlle unite;
 elle 'şi scósseseră plângerea
 dupa obiceiulu lor
 (căci usulu făcusse unu obicei);
 între care Phaethusa,
 cea mai mare din surori,
 se plânse,
 cându voà
 să se culce pe pământu,
 că picioréle sêlle s'au întepenitu;
 alb'a Lampetia,
 silindu-se a merge cêtra acêsta,
 fu ôprita fâra veste de ua rădêcina.
 Cându a'trei'a se preparà
 a'si smulge pèrulu cu mânilé,
 scóte frunde:
 acést'a se plânge

crura teneri stipite,
illa sua brachia
fieri longos ramos.
Dumque mirantur ea,
cortex ambit
humerosque manusque,
tantumque ora
vocantia matrem
exstabant.
Quid faciat mater,
nisi eat huc atque illuc
quo impetus trahit illam,
et jungat oscula,
dum licet ?
Non est satis :
tentat avellere corpora
truncis,
et abrumpit manibus
ramos teneros :
at guttæ sanguineæ
manant inde,
tanquam de vulnere.
Quæcumque est saucia,
clamat :
Parce, mater, precor ;
nostrum corpus
laceratur in arbore ;
jamque vale.
Cortex venit
in verba novissima.
Lacrimæ fluunt inde,
electraque stillata
de ramis novis
rigescunt sole,
quæ excipit annis lucidus
et mittit gestanda
nuribus Latinis.
Cycnus, proles Stheneleia,
adfuit huic montro ;
qui quamvis junctus tibi
a sanguine materno,

că piciórele 'i suntu oprite de unu trunchiu,
ace'a că braçiele sèlle
au devenitu lungi crăci.
Și în vreme ce se mira de acesteà,
ua scórța încongióra
umerele și mânile loru,
și numai gura loru
chiamându pe mum'a loru
se arètà.
Ce pôte face mum'a,
afara să mérga ici și coleà
unde o trage miscarea
și să le sărute,
pe cându este posibilu ?
Nu e destullu :
éa încérca să scóta corpurile
din trunchi'i,
și desléga cu mânile
crăcile fragede ;
déra picături sângeróse
curgu de acoleà,
ca de ua rana.
Ori care este rănita,
striga :
crutesce ne, muma, te rogu ;
corpulu nostru
este sfâsciatu în acestu arbure ;
și acum fii sănětósa.
Scórț'a veni
dupa aceste ultime vorbe.
Lacrëmi curgu de a coleà,
și chihlibarulu cădutu picătura
din crăcile noui
se întăresce prin sórele,
care 'lu prîimesce rîulu lucitoriu,
și lu trămite ca să fia purtatu
de nurórele latine.
Cycnu, némulu lui Stheneleia,
fu de féçia la acésta minuna ;
care de și unitu cu tine
prin sângele maternu,

fuit tamen, Phaethon,
 propria mente.
 Ille, imperio relicto,
 (nam rexerat populos
 et urbes magnas Ligurum),
 implerat querelis
 ripas virides,
 amnemque Eridanum,
 silvamque auctam
 sororibus;
 quum vox viro, tenuata est
 plumæque canæ
 dissimulant capillos,
 collumque porrigitur
 longe a pectore,
 juncturaque ligat
 digitos rubentes.
 Penna velat latus,
 rostrum sine acumine
 tenet os:
 Cygnus fit avis nova;
 nec se credit
 cæloque Jovique,
 ut memor ignis
 missi injuste ab illo:
 petit stagna
 lacusque patulos;
 perosusque ignem
 elegit flumina
 quæ colat
 contraria flammis.

fu ănsa, Phaetone,
 mai aprópe prin mintea.
 Ellu, imperiulu sêu lăssatu,
 (căci stăpănisse pe popórele
 și orașele celle mari a le Liguriloru),
 împluse de plângerile sêlle
 ripele înverđite,
 și riulu Eridann,
 și pădurea mărita
 cu surorile (*lui Phaetone*);
 cându vocea acestui bărbatu slăbi,
 și pene albe
 prefacu pėrulu sêu,
 și ăitulu se lungesce
 depărtându-se de peptulu sêu,
 și ua închietura léga
 degetele sêlle roșindu-se.
 Ua aripa îi acopere laturile,
 unu ciocu fără vîrfu
 îi ține locu de gura:
 Cycnu devine ua passere noua;
 nu se încredințesa
 nici la ceru nici la Joue,
 ca aducendu'și a minte foculu
 trămisu pe nedreptu de acell'a:
 merge cėtra helestaele
 și lacurile întinse;
 și urindu focu
 alege rîurile
 ca să le locuésca
 contrarie flacăriloru.

VIII. Locuința invidi'i. Metamorphosea Aglaur'i.

Aglauros viderat secreta
 Minervæ flavæ:
 dea bellica vertit ad hanc
 orbem luminis torvi.
 Protinus petit
 tecta Invidiæ
 squalentia nigro veneno.
 Domus abdita est

Aglaura surprinsesse secretele
 Minerv'i cellei bălane:
 deit'a belicósa și întórse cėtra ace'a
 ochi'i (*orbit'a lumin'i*) sėlbatici.
 Îndata se duce
 la locuința Invidi'i
 mînjita cu ua otrava négra.
 Cass'a este ascunsa

in vallibus imis antri,
carens sole,
non pervia ulli vento;
tristis, et plenissima
frigoris ignavi,
et quæ vacet semper
igne,
abundet semper caligine.
Ubi virago
metuenda bello
pervenit huc,
constitit ante domum
(enim neque habet fas
succedere tectis),
et pulsat postes
extrema cuspide:
fores concussæ patuere.
Videt intus Invidiam
edentem carnes vipereas,
alimenta suorum vitiorum,
visaque
avertit oculos:
at illa surgit humo pigre,
relinquitque corpora
serpentum semesarum,
incenditque passu inerti.
Utque vidit deam,
decoram forma armisque,
ingemuit,
duxitque ad suspiria
vultum deæ.
Pallor sedet in ore,
macies in toto corpore;
nusquam acies recta;
dentes livent rubigine,
pectora virent felle,
lingua est suffusa veneno;
risus abest,
nisi dolores visi
movere quem;
nec fruitur somno,
excita curis vigilantibus;

în infundăturile adânci a le unei caverne,
lipsita de sóre,
accessibila la nici unu vântu ;
trista, și pré-plina
de unu frigu molesitoriu,
și care e gólla totu-dé-un'a
despre focu,
este plina totu-dé-un'a de cęta.
Indata ce deit'a belicósa
de temutu în resbelu
ajunse a colo,
stătù înaintea cass'i
(câci nu crede că e permisu
a intrâ în aceste locuințe),
și bate la uși'a
cu virfulu lanți:
canatele sguduite se deschiseră.
Vede în intrulu pe Invidi'a
mâncându carne de vipere,
alimente a le vițiuriloru sęlle,
și vedënd'o (*pe Invidia*)
și întórce ochi'i:
déra ace'a se scóla încetu de jossu,
și lassa corporile
șerpiloru jumătate mâncate,
și înaintesa cu unu passu mólle.
Și indata ce éa vedù pe deit'a,
frumosa prin form'a și armele sęlle,
gemù,
și atrase la suspinele sęlle
privirea (*obrasulu*) deit'i.
Palórea stă pe obrasulu sęn,
slâbiciunea în totu corpulu!
nici ua data privirea sęa nu e drępta:
dinți sęi suntu vineți de rugina,
peptulu sęu este verde de venina,
limb'a sęa scãldata în otrava;
risulu lipsesce,
dęca durerile vedute
n'au ațitatu acest'a;
și nu se bucura de somnu,
agitata de grijele care o ține desceptata;

sed videt successus hominum déra vede successele ómeniloru
ingratos, neplácute,
intabescitque videndo, și slăbesce vëdëndu-le,
carpitque et carpitur una, și róde și e rósa totu d'ua data,
estque suum supplicium. și este supliciulu sëu propriu.
Tritonia affata est breviter Tritonic'a 'i vorbesce pe scurtu
dictis talibus, cu aceste vorbe,
quamnis tamen oderat illam: de și ânca o uresce:
Inface tua tabe Molipsesce cu veninulu tëu,
unam natarum Cecropis; pe un'a din fetele lui Cecropide;
opus est sic: trebuința este éstu-felu:
ea est Aglauros. ace'a este Aglaura.
Haud locuta plura fugit, Nespunëndu mai multu fugi,
et reppulit tellurem și respinse pământulu
hasta impressa. cu lanț'a sëa rësëmata.
Illa cernens lumine obliquo Ace'a privindu cu unu ochiu oblicu
deam fugientem, pe deif'a fugindu,
dedit parva murmura, scóse slabe murmure,
indoluitque și se întristă
successurum Minervae; că acést'a va reuși Minerv'i;
capitque baculum și iéa unu bastonu
quod tortum care sucitu
cingebant vincula spinea; l'incongiurau legături de spini;
adopertaque nubibus atris și acoperitu cu noruri negre
proterit arva florentia, calca subt picióre câmpiile înflorite,
quacumque ingreditur, ori unde âmbla,
exuritque herbas, și ussua érb'a,
et carpit cacumina summa; și despóia vírfurile celle mai înalte;
polluitque suo afflatu și spurca cu resuflarea sëa
populos, urbesque pe popórele, și orașele
domosque; și cassele;
et tandem conspicit și în fine zăresce
arcem Tritonida, cetatea Tritonia,
virentem ingeniisque înfloritória și prin spiritu
opibusque și prin avuții
et pace festa, și printr'ua pace vessela,
tenetque vix lacrimas, și 'și reține abeà lacrămile,
quia cernit nil pentru că nu vede nimicu
lacrimabile. demnu de plânsu.
Sed postquam intravit Déra dupa ce intrasse
thalamos natæ Cecrope, în iataculu fet'i a lui Cecropide,
facit jussa ; indeplinesce ordinele sëlle;

tangitque pectus
 manu tincta ferrugine,
 et implet præcordia
 sentibus hamatis;
 inspiratque virus nocens,
 dissipatque per ossa
 spargitque medio pulmone
 venenum piceum.
 Neve causæ mali errent
 per spatium latius,
 ponit ante oculos germanam,
 conjugiumque fortunatum
 sororis,
 deumque
 sub pulchra imagine;
 facitque cuncta magna,
 quibus Cecropis irritata,
 mordetur dolore occulto,
 et anxia gemit nocte,
 anxia luce ;
 miserrimaque liquitur
 tabe lenta,
 ut glacies saucia
 sole incerto;
 uriturque bonis
 felicitis Hæreses,
 non aliter quam quum ignis
 supponitur herbis spinosis,
 quæ neque dant flammæ,
 cremanturque tepore leni.
 Sæpe voluit mori,
 ne videret quidquam tale ;
 sæpe narrare, velut crimen,
 parenti rigido.
 Denique sedit
 in lumine adverso,
 exclusura deum venientem.
 Cui jactanti blandimenta
 precesque,
 verbaque mitissima:
 Desine, dixit;
 ego, non sum motura me hinc

și atinge peptulu (*fet'i*)
 cu mân'a sêa plina (*vâpsita*) de rugina,
 și 'i imple inim'a
 cu țepe încãrligate ;
 și 'i insufla ua otrava vătãmătoria,
 și 'i introduce între óssele
 și respândesce în mijloculu plãmãnului
 unu veninu ca pãcura.
 Și de frica ca caus'a rêului sã s'întingã
 într'unu spațiu pré-latu,
 'i pune înaintea ochiiloru pe sor'a sêa
 și cununi'a fericita
 a'acestei surori,
 și pe ȕeulu
 subt ua frumósa imagine ;
 și face tóte aceste lucruri mari,
 prin care fêt'a lui Cecropide supêrata,
 este mușcata de ua durere ascunsa,
 și neastêmpêrata geme nóptea,
 neastêmpêrata (*gеме*) diu'a ;
 și pré-nefericita se topesce
 într'ua slãbiciune domóla,
 ca ghiêț'a lovita (*rãnita*)
 de unu sóre cãldicellu (*indoiosu*) ;
 și este arsa de bunurile
 fericiț'i Herse,
 nu altu-felu ca cându foculu
 este pusu subt erburi spinóse,
 care și nu dau flacari,
 și suntu arse printr'ua cãldura dulce.
 Adeseã voi sã móra,
 ca sã nu vêda êstu-felu de lucru ;
 adeseã (*voì*) sã spuia acêst'a ca ua crima,
 tatãlui sêu severu.
 În fine șede
 pe pragulu opusu,
 ca sã gonésca pe ȕeulu venindu.
 La acêst'a spunêndu mângãieri
 și rugãciuni
 și vorbe pré-dulci :
 încetésa, ȕise éa ;
 eu, nu me voiu miscã d'a ici

nisi te repulso.
 Stemus isto pacto,
 ait Cyllenius velox;
 patefecitque virga
 fores cœlatas:
 at partes,
 quascumque flectimur
 sedendo, nequeunt
 illi conanti surgere
 moveri grativate ignava.
 Quidem illa pugnat
 surgere trunco recto;
 sed junctura genuum riget;
 frigusque labitur per unguës,
 et venæ pallent
 sanguine amisso.
 Utque cancer,
 malum immedicabile,
 solet serpere late,
 et addere partes illæsas
 vitiatis,
 sic hiems letalis
 venit paulatim in pectora,
 clausitque vias vitales,
 et respiramina.
 Nec conata est loqui;
 nec habebat iter vocis,
 si conata fuisset:
 jam saxum tenebat colla,
 oraque duruerant;
 sedebatque
 signum exsangue;
 nec erat lapis albus:
 sua mens infecerat illam.

déca nu esti respinsu.
 Să ne ținemu de acésta învoéla,
 ȕice fiulu cellu iute a lu lui Cyllenu:
 și deschide cu vergéu'a séa
 canatele săpate:
 déra părțile,
 care le îndouimu
 ședéndu, nu póte
 la éa silindu-se spre a se sculá
 să se misce dintr'ua gréutate inerta.
 Ansa éa se silesce
 ca să se scóle cu trunchiulu dreptu;
 déra închietur'a genuchiiloru s'a înșepénitu;
 și frigulu pētrunde între unghiele,
 și vinele sélle îngálbenescu
 sângele fiindu perdutu.
 Și ca unu canceru,
 bóla netēméduitória,
 obicînucesce a se întinde departe,
 și adaugé părțile sănétose
 celloru corupte,
 éstu felu frigulu (*iérna*) mortalu
 a ajunsu încetu încetu in peptu,
 și a închisu drumurile vieș'i,
 și canalele resufflătórie.
 Și nu se sili a vorbi;
 și nu aveá canalulu voc'i,
 déca s'ar sili (*a vorbi*):
 dejá pētr'a 'i țineá gitulu,
 și obrasulu erá întáritu;
 și ședeá
 statua fără sânge;
 și nu erá ua pétra alba:
 muntea séa o înnegrisse.

✕ IX. Metamorphosea lui Jove în tauru. Răpirea Europ'i.

Ille pater rectorque deum
 cui dextra armata est
 ignibus trisulcis,
 qui concutit orbem
 nutu,
 Acestu tata și rege a lu ȕeiloru
 a lu căruia drépta este armata
 cu focurile cu trei vírfuri,
 care șgudnesce universulu
 cu ua miscare din capu,

induitur faciem tauri;
mixtusque juvenis mugit,
et formosus obambulat
in herbis teneris.
Quippe est color nivis,
quam nec vestigia pedis duri
calcavere,
nec Auster aquaticus solvit.

Colla exstant toris,
palæria pendent armis;
quidem cornua parva,
sed quæ possis contendere
facta manu,
magisque pellucida
genima pura.
Nullæ minæ in fronte,
nec lumen formidabile;
vultus habet pacem.
Nata Agenore miratur
quod tam formosus,
quod minetur nulla prælia.
Sed metuit primo contingere,
quamvis mitem;
mox adit,
et porrigit flores
ad ora candida.
Qui nunc alludit
exultatque in herba viridi,
nunc deponit latus niveum
in arenis fulvis;
metuque dempto paulatim,
præbet modo pectora
plaudenda
manu virginea,
modo cornua impedienda
sertis novis.
Virgo regia ausa est quoque
considerare tergo tauri,
nescia quem premeret.
Tum deus ponit sensim
a terra littoreque sicco
vestigia falsa pedum

iea form'a unui tauru;
și amestecat cu viței mugescce,
și frumosu âmbra
în erburile fragede.
Căci este a lui colórea zăped'i,
care nici urmele unui picioru tare
nu o călcară,
nici crivețulu ploiosu n'a topifu.

Gitulu se deossibescce prin vinele,
guș'a lui atrna pe umerele lui;
în adevêru córnelé sêlle suntu mici,
déra éstu felu în câtu ai puté pretinde
că sunt făcute cu mâna,
și mai străvêdětórie
de câtu ua pétra scumpa curata.
Nici ua amenințare pe frunte,
și ochiulu sêu nu este teribilu;
privirea sêa este linistita (*are pace*).
Fét'a lui Agenoru se mira
că este așé frumosu,
că nu amenința de nici ua lupta.
Déra se teme ântâiu d'a lu atinge,
de și blându;
dupa pucinu se apropia,
și presinta flori
la gur'a sêa alba.
Ellu (*taurul*) cându se jóca
și sare pe érb'a verde
cându 'și întinde laturile ca zăpêda
pe nissipulu galbenu;
și temerea râpita încetu încetu,
ellu presinta când peptulu sêu
de mângâiatu
de ua mâna virginala,
când córnelé sêlle de înfășciuratu
cu ghirlande noui.
Virginea regéscce îndrâsni și
a ședé pe spinarea taurului,
nesciîndu pe cine stringe.
Atunci deulu pune încetu încetu
departe de pământu și de țermulu uscatu
urmele mincînóse a le picióreloru sêlle

in primis undis;
inde abit ulterius,
fertque prædam
per æquora medii ponti :
hæc pavet,
ablataque respicit
littus relictum,
et tenet cornu dextra;
altera imposita est dorso :
vestes tremulæ
sinuantur flamine.

tu celle d'ântâiu valuri;
d'a colo merge mai departe,
și 'și iea præd'a
în mijloculu lived'i licide :
acést'a se speria,
și răpita privesce înderetu
țermulu care l'a lăssatu,
și ține unu cornu cu drépt'a séa;
céa-l-alta e pusa pe spinare:
hainele sélle fâlfâindu
suntu inflata de vântu.

**Emigrațiunea lui Cadmu, fratele Europ'i.
Nefericirile soțiilor sîi.**

Jamque deus,
 imagine tauri fallacis
 posita,
 se confessus erat,
 tenebatque rura Dictæa,
 quum pater ignarus
 imperat Cadmo
 perquirere raptam,
 et addit pœnam,
 si non invenerit,
 exsilium,
 pius et sceleratus
 eodem facto.
 Orbe pererrato,
 (enim quis possit
 deprehendere furta Jovis ?),
 Agenorides profugus
 vitam patriamque
 iramque parentis,
 supplexque consulit,
 oracula Phœbi,
 et requirit quæ tellus
 sit habitanda.
 Bos, ait Phœbus,
 passa nullum jugum,
 immunisque aratri curvi,
 occurret tibi
 in arvis solis :
 carpe viam hac duce,

Și dejă deulu,
 imaginea taurului mincinosu
 lăssata (*depusa*),
 se făcuse cunoscutu,
 și ajungea la țermurile Dicte'i,
 cându tatălu nesciindu (*destinulu ei*)
 poruncește lui Cadmu
 să caute pe răpit'a,
 și adauge ca pedépsa,
 déca nu o va găssi,
 essiliulu,
 piosu și crudu
 prin ace'a-și fapta,
 universulu străbătutu,
 (căci cine ar puté
 descoperi furulu lui Joue ?),
 fiulu lui Agenoru fugitivu
 evita și patri'a sêa
 și mâni'a părintelui sêu,
 și rugându-se consulta
 oraclele lui Phebu,
 și întreba ce pămêntu
 trebue să locuésca.
 Ua junica, dice Phebu,
 neinjugata pîn' acum,
 și scutita de plugulu rotundu,
 se va presintă ție
 în livedile deserte :
 urmésa pe acést'a ca conductoru,

et fac condas mœnia
herba qua requieverit,
vocatoque illa Bœotia.
Vix Cadmus
descenderat bene
antro Castalio,
videt juvencam
incustoditam
ire lente,
gerentemque cervice
nullum signum servitii;
subsequitur,
legitque vestigia
gradu presso,
adoratque taciturnus
Phœbum
auctorem viæ.
Jam evaserat vada Cephisi
arvaque Panopes;
bos stetit,
et tollens ad cœlum
frontem speciosam
cornibus altis,
impulit auras mugitibus.
Atque ita, respiciens
comites sequentes sua terga,
procubuit,
submititque latus
in herba tenera.
Cadmus agit grates,
figitque oscula
terræ peregrinæ,
et salutat
montes agrosque ignotos.
Erat facturus sacra Jovi;
jubet ministros ire,
et petere e fontibus vivis
aquas libandas.
Stabat silva vetus,
violata nulla securi;
specus densus
virgis ac vimine,

și fă ca să înalți (*gîdiesci*) gîduri
pe erb'a unde se va odihni,
și numesce-le beotici.
Abea Cadmu
se scoborisse cu totulu
din cavern'a Castali'i,
vede ua junica
nepasita
âmbându încetu,
și purtându pe gîtulu sêu
nici unu seminu de slaviaz;
o urmésa de aprópe,
alege urmele sêlle
cu unu passu regulatu,
și adóra în tăcere
pe Phœbu
care lu conduce (*arêtătorulu drumulu*).
Dejã trecusse vadurile Cephisului
și câmpiile Panop'i;
junic'a se opri,
și ridicându'și către ceru
fruntea frumósã
prin córnelé sêlle înalte,
făcù să resune aerulu de mugetele sêlle.
Atunci, uitându-se înderetu
soçi'i urmându spatele ei,
éa se culca,
și 'și lăssa laturile
pe erb'a frageda.
Cadmu se închina,
și dete sãrutari
acestui pãmentu strãinu,
și saluta
acesti munți și aceste câmpuri necunoscuté.
Trebuéa să offera unu sacrificiu lui Jone;
ellu ordóna servitoriloru sêi să se duca,
și să caute din isvórele viui
apele de oferitu în libațiune.
Se înălță ua pădure vechia,
atinsa de nici ua secure;
ua cavernã incongiurata (*désa*)
de nueli și de crăci flexibile,

efficiens arcum humilem
 compagibus lapidum,
 fecondus aquis uberibus,
 est in medio;
 ubi anguis Martius,
 præsignis cristis et auro,
 erat conditus antro.
 Oculi micant igne;
 omne corpus tumet veneno;
 vibrant tresque lignæ:
 ordine triplici stant dentes.
 Postquam profecti
 de gente Tyria
 tetigere gradu infausto,
 quem lucum
 urnaque dimissa in undas
 dedit sonitum,
 serpens caruleus
 extulit antro
 caput longum,
 misitque sibila horrenda.
 Urnæ effluxere manibus,
 sanguisque relinquit corpus,
 et tremor subitus
 occupat artus attonitos.
 Ille torquet orbis squamosos
 nexibus volubilibus,
 et sinuatur saltu
 in arcus immensos;
 ac erectus in auras leves
 plus media parte,
 despicit omne nemus,
 sique spectes totum,
 est corpore tanto
 quanto qui separat
 geminos Arctos.
 Nec mora
 occupat Phœnicas
 (sive illi parabant tela,
 sive fugam,
 sive timor ipse
 prohibebat utrumque);

formându ua bolta neînalta
 prin adunaturi de petre,
 avuta în ape abundante,
 este la mijlocu;
 a colo unu şerpe consacratu lui Marte,
 pré-insemnatu prin crêt'a sêa şi auru,
 erà ascunsu în caverna.
 Ochi'i sêi scânteia de focu;
 totu corpulu sêu este înflatu de veninu;
 'i se agita celle trei limbi;
 în trei rânduri stau dinţ'i sêi.
 După ce cei plecaţi
 din naţiunea tyrica
 atinseră cu unu pasu nefericitu
 acésta dumbrava sacra
 şi că urn'a scoborita în apa
 dete unu sunetu,
 şerpele albastru
 'şi scóse din caverna
 capulu lungu,
 şi scóse fluierături de spaima.
 Urnele scăpară din mânilé,
 şi sângele se retrase din corpu,
 şi una cutremuru subitu
 coprînde membrele surprinse.
 Acest'a se 'şi rostogolesce inelele soldóse
 prin noduri răpeşi,
 şi se încovoese printr'ua săritura
 în arcuri imense;
 şi ridicatu în aeru uşiore
 mai multu de câtu cu jumétatea corpului,
 privesce de susu tóta pădurea,
 şi déca l'ai considerà întregu,
 este de unu corpu aşé mare
 ca acell'a care despărtesce
 celle doué urse.
 Şi îndata (*nici ua zăbava*)
 se precipita pe Phenic'i
 (sêu ca să 'şi prepara armele,
 sêu fug'a,
 sêu ca spaim'a însa-şi
 oprésca celle doué);

enecat hos morsu, omóra pe aceștiá cu muscături,
 illos longis complexibus, pe aceiá cu lungi impletituri,
 hos tabe funesta pe aceștiá prin mirossulu vătămătoriu
 veneni afflati. a lu veninului sêu resuflatu.

II. Mórtea balaurului. Nascerea unui poporu nou.

Jam sol altissimus	Dejà sórele pré-înălțatu
fecerat umbras exiguas :	făcuse umbrele mici :
natus Agenore miratur	fiulu lui Agenoru se mira
quæ mora sit sociis,	ce zăbava este sociiloru sêi,
vestigatque viros.	și 'și cauta ómen'i.
Pellis drepta leoni	Pellea scósa la unu leu
erat tegimen;	erá vestmîntulu lui;
lancea ferro splendenti,	ua lanța de feru strălucitoriu
et jaculum,	și uă săgéta,
telum,	erau armele sêlle,
animusque præstantior	și inim'a sêa mai buna
omni telo.	de câtu ori ce arma.
Ut intravit nemus,	Îndata ce intră în dumbrav'a,
viditque corpora letata,	și vëđù corpurile neînsuflețite,
victoremque,	și pe învingătorulu,
hostem corporis spatiosi,	inemicu de unu corpu mare,
supra,	(ședêndu) assupr'a loru,
lambentem lingua sanguinea	lingêndu cu limb'a sêa sângerósa
vulnera tristia :	rănilu loru spăimântătórie :
Aut ero, inquit,	sêu voiu fi, đice-ellu,
corpora fidissima,	a lu corpuriloru pré-credincióse,
ultor vestræ mortis,	resbunătorulu morț'i vóstre,
aut comes.	sêu sociulu vostru.
Dixit, sustulitque dextra	Đice, și ridică cu drépt'a sêa
molarem,	ua pétra de móra
et misit magnum	și asvêrli acésta mare (pétra)
magno conamine.	cu ua mare putere.
Quum mœnia	Cându điduri
ardua altis turribus	înalte prin mari turnuri
mota forent	aru fi fostu șguduite
impulsu illius,	prin lovitur'a sêa,
serpens mansit sine vulnere,	șerpele rêmase fâra rana,
defensusque squamis	și apêratu de sold'i sêi
modo lorice,	ca de ua cuirăța,
et duritia pellis atræ	și prin țări'a pe'i sêlle negre

repulit cute ictus validos. respinse cu pella lovitur'a violenta.
 At non vicit quoque jaculum Déra nu învinse și săgét'a
 eadem duritia; printr'ace'a-și târia;
 quod fixum medio curvamine care înfiptu în mijloculu îndouitur'i
 spinæ lentæ spinâr'i cellei flexibile
 constitit, se opri,
 et descendit in ilia și alunică în pântec'i
 ferro toto. cu ferulu întregu.
 Ille ferox dolore, Ellu furiosu de durere,
 retorsit caput in sua terga, se 'și întorse capulu înderetu
 adspexitque vulnera, și 'și privi ran'a,
 momorditque hastile fixum. și mușcă săgét'a înfipta,
 Ubique labefecit id și cându o sgudui
 multa vi cu ua mare putere
 in omnem partem, în totu felulu,
 eripuit vix tergo : o scóse cu gréu din spinaea séa :
 tamen ferrum hæret ossibus. cu tóte aceste ferulu rămâne în ósse.
 Vero tum. Déra atunci,
 postquam plaga recens dupa ce ran'a noua
 accessit ad iras solitas, se adause mâni'i obicinuite,
 guttura tamuerunt gitulu se înflă
 venis plenis, prin vinele pline,
 spumaque albida circumfluit și ua spuma alba curse împregiurulu
 rictus pestiferos; gur'i sélle înveninate;
 terraque rasa squamis sonat; și pământulu frecatu cu solđi resuna :
 halitusque niger qui exit și resulfarea négra care esse
 ore Stygio, din gur'a séa infernala,
 inficit auras vitiatas. împuțesce aerulu coruptu.
 Ipse modo cingitur Ellu însu-și cându s'învirtesce
 spiris facientibus prin spirale trăgându
 orbem immensum; unu cercu imensu;
 interdum exit cându s'înălța
 rectior longa trabe; mai dreptu de câtu ua lunga grinda;
 nunc fertur cându este purtatu
 impete vasto, cu ua răpediciune mare,
 ceu amnis concitus imbribus, ca unu rîu măritu de plói'a
 et proturbat pectore și restórna cu peptulu său
 silvas obstantes. pădurile opunându-sc.
 Agenorides cedit paulum, Finlu lui Agenoru se retrage puțin,
 sustinetque incursus și susține atacurile sélle
 spolio leonis, cu spoliele leului,
 retardatque cuspede prætenta și opresce prin vírfulu presintatu

ora instantia;	gur'a seá amenințătoria;
ille furit,	acest'a este furiosu,
datque vulnera inania	și dá răni zădarnici
ferro duro;	ferului cellu tare,
frangitque dentes	și 'și frînge dinț'i
in acumine.	pe vîrfulu.
Jamque sanguis cœperat	Și dejă sângele începeá
manare palato venenifero,	a curge din gur'a seá veninósa,
et tinxerat adspergine	și roșisse (<i>văpsisse</i>) cu acésta perdere
herbas virides;	erburile verđi;
sed vulnus erat leve,	déra ran'a erá ușiore,
quia se retrahebat ab ictu,	pentru că se retrăgeá de lovitur'a,
dabatque retro colla læsa,	și 'și da înderetu gítulu rănitú,
arcebatque cedendo	și opreá retrăgendu-se
plagam sedere,	lovitur'a d'a se fixá,
nec sinebat ire longius;	și nu o lăssá să mérga mai departe;
donec Agenorides	pîna cându fiulu lui Agenor
pressit sequens usque	îpinse urmându neîncetatu
ferum coniectum in guttura,	ferulu înfiptu în gítu,
dum quercus obstitit	în vreme ce unu stejaru se opuse
eunti retro,	(șérpelui) mergendu înderetu,
et cervix fixa est	și gítulu seú fu pētrunsu
pariter cum rubore.	assemeneá cu lemnulu.
Arbor curvata est	Arburele se îndoui
pondere serpentis,	prin gréutatea șérpelui,
et gemuit sua robora	și gemú (<i>simțindu</i>) lemnulu seú
flagellari parte	bătutu cu partea
imæ caudæ.	cód'i estreme.
Dum victor considerat	Pe cându învingătorulu privesce
spatium hostis victi,	mărimea inemicului seú învinsu,
vox audita est subito;	na voce se auđi îndata;
neque promptum erat	și nu erá lesne
cognoscere unde,	a aflá de unde,
sed audita est :	déra se auđi :
Nate Agenore,	fiulu lui Agenoru,
quid spectas	pentru ce privesci
serpentem peremptum ?	acestu șérpe mortu ?
et tu spectabere serpens.	și tu vei fi privitu ca șérpe.
Ille pavidus	Ellu spăimântatu
perdiderat diu colorem	perduse de multu colórea
pariter cum mente,	totu d'ua data cu mintea,
comæque rigeabant.	și pērulu seú era sbērlitu

terrore gelido.
 Ecce Pallas
 faulrix viri,
 delapsa per auras superas,
 adest,
 jubetque supponere
 terræ motæ
 dentes vipereos,
 incrementa populi futuri.
 Paret, et ut patefecit sulcum
 aratro presso,
 spargit humi dentes jussos,
 semina mortalia.
 Inde (majus fide!)
 glebæ cœpere moveri,
 aciesque hastæ
 apparuit prima de sulcis;
 mox tegmina capitum
 nutantia cono picto,
 mox humeri, pectusque,
 brachiaque onerata telis
 existunt,
 segesque virorum clypeata
 crescit.
 Sic ubi theatris festis
 aulæa tolluntur,
 signa
 solent surgere,
 ostendere que primum vultus,
 cetera paulatim;
 eductaque tenore placido
 patent tota,
 ponuntque pedes
 in imo margine.
 Territus hoste novo,
 Cadmus parabat
 capere arma :
 Ne cape
 (exclamat unus de populo
 quem creaverat terra),
 nec insere te bellis civilibus.
 Atque ita

de ua spaima rece.
 Țta că la Palade
 apărătoărea eroului,
 căduta (*scoborîta*) din aerulu înaltu,
 sossesce,
 și 'i ordóna a pune
 subt pământulu aratu (*miscatu*)
 dinț'i șerpelui,
 nascerea unui poporu viitoru.
 Se supune, și îndata ce deschide ua brésda
 cu plugulu înfiptu
 respândesce în huma dinț'i arêtaț'i,
 sêmînțe a le muritoriloru.
 Pe urma (ce-va mai mare de cătu credinț'a!)
 bulgăr'i începură a se miscă,
 și virfulu unei lanțe
 aparû întâiu afara din bresdele;
 pe urma acoperișuri de capete
 légănându-se cu unu conu vâpsitu,
 în fine umere, și pepturi,
 și brație încârcate cu săgeți
 essu,
 și unu secerișu de bărbați cu pavăse
 cresce.
 Țstu-felu cându la theatru în sêrbătorile
 cortinele suntu ridicare,
 chipurile
 obicinuescu a se sculă,
 și a 'și arêta întâiu obrasulu,
 celle-l-alte incetu incetu;
 și, crescute cu ua continuitate linistita,
 se descoperu de totu,
 și 'și punu picioarele
 pe marginea estrema.
 Spaimântatu de acestu inemicu nouu,
 Cadmu se prepară
 a 'și luă armele:
 Nu le luă
 (striga unulu din poporu
 pe care lu creasse pământulu),
 și nu te amestecă cu aceste resbele civile.
 Și atunci

ferit cominus ense rigido
unum de fratribus
terrigenis;
ipse cadit eminus
jaculo.

Hic quoque qui dederat leto,
non vivit longius illo,
et expirat auras
quas acceperat modo;
omnisque turba furit
exemplo pari,
fratresque subiti
cadebant suo marte
per vulnera mutua.

Jamque juvenus,
sortita spatium
vitæ brevis,
plangebant
matrem sanguineam
pectore trepido,
quinque superstibus,
unus quorum fuit Echion.

Is, monitu Tritonidis,
jecit humi sua arma,
petiitque deditque
fidem pacis fraternæ.

Hospes Sidonius
habuit hos comites operis,
quum posuit urbem
jussam sortibus Phœbeis.

lovesce de aprópe cu spad'a séa țépëna
pe unulu din fraț'i sêi
născuți din pământu;
ellu însu-și cade lovitu de departe
de ua săgéta.

Acell'a-'și care lu dedesse morț'i,
nu trăesce mai multu de câtu ellu,
si inapoiésa sufletulu
care lu priimise adinióre;
și trup'a întréga este furiósa
de unu asemeneà exemplu,
și (*acești*) fraț'i fâra veste
câdeau în lupt'a loru
prin răni mutuale.

Și dejă junimea (*acești tineri*),
îndestrata de ua întindere
de viéța scurta,
loveau
pe mum'a loru sângerata
cu peptulu loru palpitându,
cinci rămându,
unulu din ei fu Echione.

Acest'a, prin insciințarea Minerv'i,
'și aruncă pe pământu armele,
și cerù și dete
promisulu unei paci frățesci.

Străinulu Sidoniu
avù pe aceià ca soçi'i oper'i sêlle,
cându ñidi orașulu
poruncitu de oraclele lui Phebu.

III. Metamorphosea lui Echou.

Echo erat adhuc corpus,
non vox;
et tamen garrula
non habebat
alium usum vocis
quam habet nunc,
ut posset reddere de multis
novissima verba.
Ubi illa adspexit

Echou erà âncă unu corpu,
nu ua voce;
și cu tóte aceste vorbitórea
nu aveà
nici ua alta întrebuintăre a voc'i sêlle
de câtu are acum,
câ puteà să repete din mai multe
celle din urma vorbe.
Indata ce ellu zări

Narcissum vagantem
 per rura devia,
 voluit accedere
 verbis blandis,
 et adhibere preces molles :
 natura repugnat,
 nec sinit incipiat;
 sed est parata,
 quod illa sinit,
 exspectare sonos,
 ad quos remittat sua verba.
 Forte puer, seductus
 ab agmine fido comitum,
 dixerat : Equis adest ?
 Echo responderat : Adest.
 Hic stupet;
 utque dimisit aciem
 in omnes partes,
 clamat magna voce : Veni.
 Illa vocat vocantem.
 Respicit, et nullo ventente :
 Quid, inquit rursus,
 fugis me ?
 Et recepit totidem verba
 quod dixit.
 Spreta latet silvis,
 protegiture frondibus
 ora pudibunda,
 et vivit ex illo
 in antris solis.
 Sed tamen dolor hæret,
 crescitque dolore repulsæ;
 et curæ vigiles extenuant
 corpus miserabile;
 maciesque adducit cutem,
 et omnis succos corporis
 abit in aera;
 tantum vox ossaque
 supersunt :
 vox manet;
 ferunt ossa

pe Narcissu âmbându
 pe câmpiile depărtate,
 vôi sã se apropie de d'insulu
 cu vorbe mângãitorie,
 și sã 'i adressede rugãciuni dulci :
 natur'a se opune,
 și nu permite ca sã încépa;
 déra este gatã (*ascépta*),
 ce'a ce'i permite,
 a acceptã tunete,
 la care póte înapoiã vorbele.
 Din întîmplare copillulu, despãrțitu
 de trup'a fidela a' soțiiloru sêi,
 dîsesse : cine-va este a ici ?
 Echou respunsessé : a ici.
 Acest'a e uimitu;
 și cându întinse vederea
 în tóte părțile,
 striga cu ua voce tare : vi'u'o.
 Echou chiéma pe acellu chiemandu.
 Se uita îndereptu, și niminea viindu :
 pentru ce, dîce-ellu din nouu,
 fugi de mine ?
 și priimi atâte vorbe
 câte dîse.
 Desprețuitu se ascunde în păduri
 și 'și ascunde subt frunđe
 obrasulu rușinosu,
 și trãesce d'atunci
 în cavernele solitarie.
 Déra cu tóte aceste durerea sêa rămãne
 și cresce cu durerea unui refusu;
 și necasurile desceptãtorie 'i slabescu
 corpulu miserabilu;
 și slãbiciunea 'i sbrîcesce pellea,
 și tóta viét'a corpului sêu
 se duce în aeru;
 numai vocea și óss-le
 exista :
 vocea rămãne;
 se spune cã óssele

traxisse figuram lapidis.
Inde latet silvis,
videturque in nullo monte;
auditur omnibus :
sonus est
qui vivit in illa.

luară form'a unei petre.
D'atunci ellu se ascunde în păduri,
și nu se vede pe nici unu munte;
se aude de toți:
sunetulu este
care trăesce în ellu.

IV. Metamorphosea lui Narcissu.

Erat fons illimis,
argenteus undis nitidis,
quem neque pastores,
neque capellæ
pastæ in monte,
aliudve pecus contigerant;
quem nulla volucris,
nec fera,
nec ranius lapsus ab arbore
turbarat.

Gramen, quod alebat
humor proximus,
silvaque, passura lacum
tepscere nullo sole,
erat circa.

Hic puer procubuit,
lassus et studio venandi
et æstu,
secutus

faciemque loci fontemque;
dumque bibit,
correptus imagine
formæ visæ,
amat rem sine corpore;
putat quod est umbra
esse corpus.

Ipsè adstupet sibi,
hæretque immotus
eodem vultu,
ut signum
formatum marmore Pario.
Positus humi, spectat
sua lumina, sidus geminum,

Erà ua fontâna limpede,
argintata prin undele sèlle clare,
care nici păstor'i,
nici caprele
păscându pe munte,
sèu ua alta turma n'atinsesseră;
care nici ua passere,
nici ua féra,
nici ua craca căduta dintr'unu arbure
nu turburasse.

Erb'a, care o nutreà
ap'a vecina,
și ua pădure, nelăssandu laculu
să s'încăldésca de nici unu sóre,
erà împregiuru.

A colo copillulu se culcă,
ostenitu și de vênătórea
și de căldur'a,
atrasu de (*urmându*)
frumuseț'a locului și de isvorulu;

și pe cându bé,
amăgitu de imaginea
form'i văđute,
iubesce unu lucru fără corpu,
crede că ce'a ce este ua umbra
este unu corpu.

Ellu însu-și este uimitu
și stă nemiscatu
cu acell'a-și obrasu,
ca ua statua
făcuta cu marmura din Paru.
Culcatu pe pămîntu 'și privesce
ochi'i, stelle gemene,

et crines dignos Baccho,
dignos et Apolline,
genasque impubes,
et colla eburnea,
decusque oris,
et ruborem
mixtum candore niveo;
miraturque cuncta
quibus ipse est mirabilis.
Credule, quid captas frustra
simulacra fugacia?
Quod petis est nusquam;
avertere,
perdes quod amas:
ista umbra, quam cernis
est imaginis repercussæ;
ista nihil habet sui;
venitque manetque tecum;
discedet tecum,
si tu possis discedere.
Non cura Cereris potest
abstrahere illum inde,
non quietis illum;
sed, fusus
in herba opaca,
spectat lumine inexploto
formam mendacem;
ipseque perit
per suo oculos;
levatusque paulum,
tendens sua brachia
ad silvas circumstantes:
Ecquis, io! silvæ,
amavit crudelius, inquit?
Quoque doleam magis,
nec mare ingens separat nos,
nec via, nec montes,
nec mœnia portis clausis;
prohibemur
aqua exigua,
quodque obstat, minimum.
Quisquis es, exi huc:

și pèrulu demnu de Bacchu,
demnu și de Apolline,
și fălcile spăne,
și gitulu de fildeșu,
și frumuseț'a gur'i,
și rumenel'a
amestecata cu albêt'a zăped'i;
și admira tôte (*lucrurile*)
prin care ellu însu-și este admirabilu.
Credule, pentru ce cauți în zădaru
imagini fugătorie?
ce'a ce cauți nu este în nici unu locu;
întôrce-te,
vei perde ce'a ce iubesci:
acésta umbra, care o veđi
este ace'a chipului têu resfrintu;
acestu n'are nimicu a lu sêu;
și vine și rămâne cu tine;
se va depărtà cu tine,
dêca tu poți să te depărtesî.
Nici fômea (*grij'a Cerer'i*) nu pôte
a scôte pe ellu d'a colo,
nici somnulu (*grij'a odihn'i*;
dêra, întinsu
pe erb'a tufôsa,
ellu privesce cu ochii nesățioși
(*acésta*) forma mincinôsa;
și ellu însu-și pere
prin privirile sêlle;
și sculându-se puçiuu,
întindându-și braçiele
cêtra pădurile d'împregiuru:
Este cine-va care, vai! păduriloru,
a iubitu mai crudu, đice ellu?
și ca să m'înrîstesu mai multu,
nici marea immensa nu ne despărtesce,
nici unu drumu, nici munți,
nici meterese cu porțile loru închise;
suntemu depărtați
de ua apa neabundanta,
și ce 'a ce se opune, este pré-micu,
Ori-cine esti, vin'o a ici;

puer unice,
quid me fallis ?
Promittis mihi vultu amico
nescio quam spem :
quumque ego
porrexī tibi brachia,
porrigis ultro ;
quum risi, arrides ;
notavi quoque sæpe
tuas lacrimas,
me lacrimante ;
remittis quoque signa
nutu ; et quantum suspicor
motu formosi oris,
refers verba,
non pervenientia
nostras aures.
Jamque dolor adimit vires ;
nec tempora longa meæ vitæ
superant, exstinguorque
in primo ævo.
Nec mors gravis est mihi
posituro dolores
morte.
Dixit, et malesanus rediit
ad eandem faciem ;
dumque dolet,
diduxit vestem
ab ora extrema,
percussitque pectora unda
palmis marmoreis ;
pectora percussa
traxerunt tenuem colorem,
non aliter quam
poma solent,
quæ, candida parte,
rubent parte ;
aut ut uva, nondum matura,
solet ducere
colorem purpureum
racemis variis.
At neque color jam est

copillule unice,
pentru ce m'înşeli ?
Îmi promiţi cu unu aeru amicu
nu sciu ce speranţa :
şi cându eu
mi am întinsu cētra tine braciele,
mi le întinđi de tine însu-şi ;
cându am risu, riđi ;
am şi observatu adesseà
lacrēmile tēlle,
eu plângēndu ;
îm' inapoiesi şi semnele cu ua miscare
din capu ; şi atātu cum bănuescu
printr'ua miscare a' gur'i tēlle frumóse,
îmi respunđi vorbe,
neajungēndu
la ăurechiile melle.
Şi dejă ăurerea îm' iéa puterile ;
nici timpuri lungi a le vieţ'i melle
nu rămâne, şi me stingu
în prim'a etate.
Şi mórtea nu e gréa pentru mine
trebuindu să 'mi domolescu durerilee
prin mórtea.
Dise, şi smintitu se întorse
la ace'a-şi imagine ;
şi pe cându se întristésa,
'şi deschide rochi'a
din estremitatea superiória,
şi 'şi bate peptulu gollu
cu mânile sēlle de marmura ;
peptulu sēu lovitu
luă ua slaba colóre,
nu altu felu de câtu
pómele obicînescu
care, albe într'ua parte,
se roşescu într'alta ;
sēu că strugurele, ânca nematuru,
obicînescu a luà
ua colóre rumena
prin ciorchinele sēlle variate.
Déra nici colórea nu mai este a' lui

candore mixto rubori,
nec vigor et vires,
et quæ modo visa
placebant.
Ultima vox
spectantis in undam solitam
fuit hæc :
Heu ! puer, dilecte frustra !
Locusque remisit
totidem verba ;
Valeque dicto,
Echo inquit et, Vale.
Ille submisit in herba viridi
caput fessum ;
mors clausit lumina
mirantia formam domini.
Postquam est receptus
sede inferna,
tum se spectabat quoque
in unda Stygia.
Naides sorores planxere,
et posuere fratri
capillos sectos.
Dryades planxerunt
Echo assonat plangentibus.
Jamque parabant rogam,
facesque quassas,
feretrumque ;
corpus erat nusquam :
inveniunt pro corpore
florem croceum,
foliis albis
cigentibus medium.

prin albulu amestecatu cu roşiu,
nici vigórea nici puterile,
şi ce'a ce adinióre vëdutu
plăceã.
Vorb'a din urm'a (*a lui Narcissu*)
uitându-se în und'a obicinuita
fu acést'a :
Vai ! copille, iubitu în zadaru !
şi loculü înapoiã
atâte vorbe ;
şi fii sănëtosu disu,
Echou disu şi : fii sănëtosu.
Acesta 'şi plecã pe érb'a verde
corpulu ostenitu ;
mórtea 'i închise ochi'i
mirându-se de frumuseţ'a stãpãnului loru.
Dupa ce fu priimitu
în locuinţa infernului,
atunci se admirã şi
în und'a Stycelui.
Naiadele, surorile sëlle, plãnserã,
şi depuserã pentru fratele loru
përule loru tunsu.
Dryadele plãnserã
Echou raspunde la elle plângëndu.
Şi dejã preparau rugulu,
şi făclieile sguđuite,
şi drigulu ;
corpulu erã în nici unu locu :
elle gãssescu în loculü corpului
ua flóre safranã,
cu frunđe albe
încongiurãndu mijloculu.

V. Mórtea lui Penthea, care a profanatu mysterele bacchantelorü.

Vadit, ubi Cithæron,
electus ad sacra faciendã,
sonabat cantibus
et voce clara Bacchantum.
Ut equus acer fremit,

(*Penthea*) înaintésã, când Citherone,
alesu pentru sacrificiele de făcutu
resunã de cântecele
şi de vocea limpede a' Bacchantelorü.
Assemeneã unui callu înfocatu se îngrosesce,

quum tubicen bellicus	când trimbiț'a bellicósa
dedit signa ære canoro,	a datu semnalulu cu bronzulu sunătoriu,
assumitque amorem pugnae,	și se aprinde de amorulu lupt'î;
sic æther	éstu felu aerulu
ictus ululatus longis	lovitu de urlete prelungite
movit Penthea,	a pētrunsu pe Penthea,
et ira recanduit	și mâni'a seá s'a aprinsu
clamore audito.	țipetulu fiindu auditu,
Campus purus ab arboribus,	unu câmpu curatu de arburi,
spectabilis undique,	de unde se vede din tóte părțile,
est fere medio monte,	este cam în mijloculu muntelui,
silvis cingentibus ultima.	pădurile încongiurându estrenitățile.
Mater videt prima	Mum'a vede cea d'ântâiu
illum cernentem hic sacra	pe ellu privindu a colo sacrificiele
oculis profanis;	cu ochii profani;
prima concita est	cea d'ântâiu fu escitata
motu insano;	de na miscare nesocotita;
prima violavit thyrsu misso	cea d'ântâiu răni cu thyrsulu seú aruncatu
suum Penthea :	pe fiulu seú Penthea :
Io! geminae sorores,	Vai! suroriloru melle gemene,
adeste, clamavit!	veniți, strigă ellu!
Ille maximus aper	Acestu pré-mare mistrețu
qui errat in nostris agris,	care ámbla în câmpiile nóstre,
ille aper est ferendus mihi.	acestu mistrețu va fi lovitu de mine.
Turba furens	Trup'a furiósa
ruit omnis in unum;	se precipita întréga assupra lui;
cunctæ coeunt,	tóte se aduna,
sequunturque trepidum,	și urmărescu (<i>pe Penthea</i>) tremurându,
trepidum jam,	tremurându acum,
loquentem jam	spuindu acum,
verba minus violenta,	vorbe mai blânde,
damnantem jam se,	ossîndindu-se acum ellu însu-și,
fatentem jam se peccasse.	mărturissindu acum că a greșitu.
Tamen ille saucias dixit :	Cu tóte aceste acell'a rănitu dișe :
Fer opem,	ajuta-me,
matertera Autonoe;	mătuș'a mea Autonoea;
umbra Actæonis	ca umbrele lui Acteone
moveant animos.	să 'ți pētrunđa inim'a.
Illa nescit quis sit Actæon,	Acést'a nu scie cine este Acteone,
abstulitque dextram	și scóșe drépt'a
precantis.	acelluiá rugându-se.
Altera lacerata est	Alt'a fu sfâșciata

raptu Inoo.
In felix non habet brachia
quæ tendat matri,
sed ostendens
corpora trunca
membris disjectis :
Adspice, mater, ait.
Agave ululavit visis,
jactavitque colla,
movitque crinem per aera;
complexaque
digitis cruentis
caput avulsum,
clamat: Io! comites
hæc victoria
est nostrum opus :
Ventus non rapit
arbore alta
frondes tactas
frigore autumnii,
jamque male hærentes,
citius quam membra viri
direpta sunt
manibus nefandis.
Ismenides,
monita talibus exemplis,
frequentant nova sacra,
dantque tura,
coluntque aras sanctas.

prin lovitur'a Ino'i.
Nefericitu n'are braçie
ca să le întinđa mum'i sêlle,
dêra arêtându'si
corpulu ciontitu
membrele lui respândite :
privesce, mama, dise ellu.
Agavea urlă la lucrurile vêđute,
și 'și sğuduì gitulu,
și'si agită pèrulu în aeru:
și încongiurându
cu degetele sêlle sângeröse
capulu deslipitu,
striga : Vai ! soçiele melle
acêsta victoria
este opera nôstra.
Vêntulu nu răpesce
de la unu arbure înaltu
frunđele atinse
de frigulu tomu'i,
și dejă rêu lipite,
mai iute de câtu membrele acestui omu
fură sfâsciate
de mâni impiöse.
Ismenidele,
însciințate cu aceste exemple,
frecențesa celle noui sacrificie,
și dă tēmêe,
și onorêsa altarele sânte.

VERIFICAT
2007

TABL'A MATERIILORU

Cartea I.

I. Chaosulu. Creațiunea	3
II. Creațiunea omului	5
III. Celle patru evuri	6
IV. Adunarea Deiloru; cuvintulu lui Jone	10
V. Crim'a lui Lycaone	13
VI. Diluviulu	16
VII. Deucalione și Phyrria; lumea dupa deluviulu	19
VIII. Lumea din nou împoporata	22
IX. Apolline și șerpele Pythone	25
X. Io scâmbata în junica. Argu și Inachu	27
XI. Mórtea și metamorphosea lui Argu	30

Cartea II.

I. Palatulu Sórelui. Phaetone	33
II. Sfétuirile sórelui la fiulu sên	35
III. Plecarea lui Phaetone. Spaim'a sêa	40
IV. Aprinderea universului	43
V. Plângerile pământului cêtra Joue	46
VI. Mórtea lui Phaetone	48
VII. Metamorphosea suroriloru lui Phaetone și a' amicului sên Cycnu	49
VIII. Locuinț'a invidi'i. Metamorphosea Aglaur'i	52
IX. Metamorphosea lui Jone în tauru. Răpirea Europ'i	56

Cartea III.

I. Emigrațiunea lui Cadmu, fratele Europ'i. Nefericirile soțiiloru sêi	59
II. Mórtea balaurului. Nascerea unui poporu nouu	62
III. Metamorphosea lui Echou	66
IV. Metamorphosea lui Narcissu	68
V. Mórtea lui Penthea, care a profanatu mysterele bacchanteloru.	71